

TÜRR ISTVÁN KÉPZŐ ÉS KUTATÓ INTÉZET

IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK

- DEVECSER**
- NAGYECSED**
- HAJDÚNÁNÁS**
- ABAÚJSZÁNTÓ**
- BODROGHALOM**
- KISAR-PENYIGE**

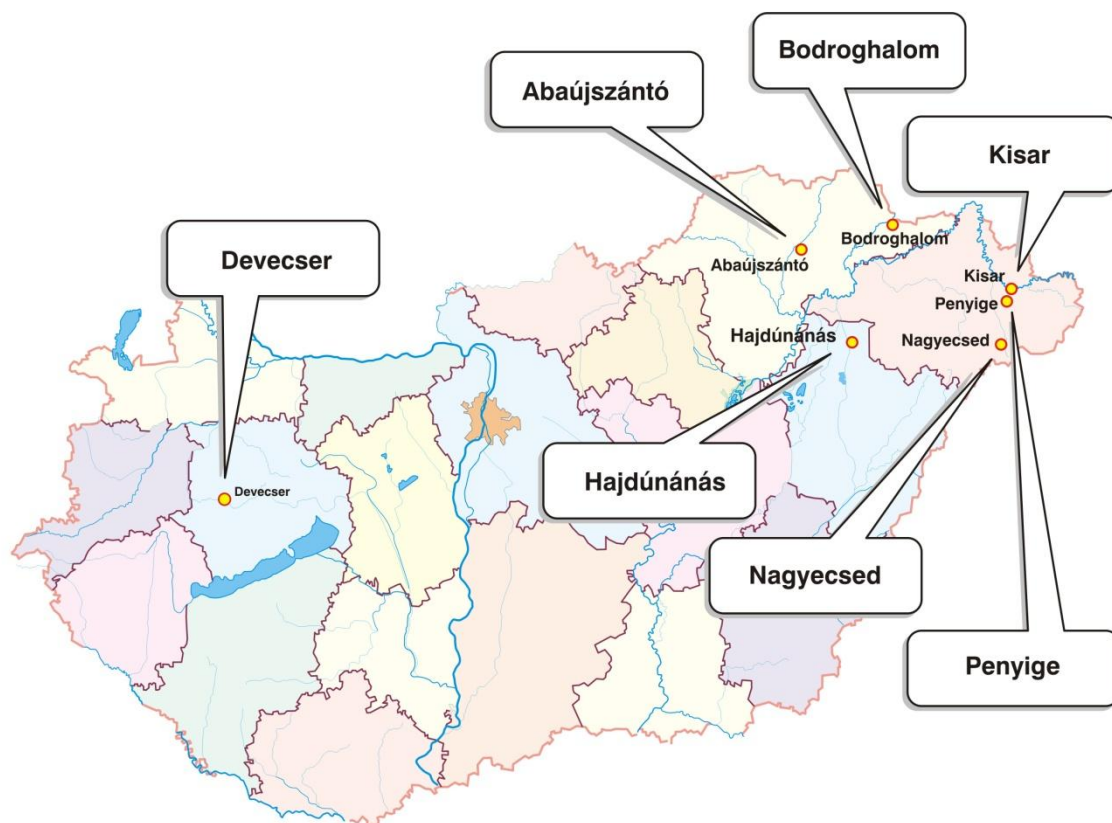
Stratégiai szakértő: Prof. Dr. Sinóros-Szabó Botond
egyetemi tanár, az MTA doktora

Projekt szakértő: Kiss Attila
Grant Plus Kft.

Készítette:
Új Dimenzió Nonprofit Kft.

Budapest
2012.

AZ IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK FÖLDRAJZI TÉRSÉGI ELHELYEZKEDÉSE

TÁVOLSÁGOK (km)

	Budapest	Devecser	Nagyecsed	Hajdúnánás	Abaújszántó	Bodroghalom	Kistar-Penyige
Budapest	O	164	299	208	219	269	304
Devecser	164	O	464	374	384	435	469
Nagyecsed	299	464	O	101	134	98	30
Hajdúnánás	208	374	101	O	73	118	105
Abaújszántó	219	384	134	73	O	60	139
Bodroghalom	269	435	98	118	60	O	82
Kistar-Penyige	304	469	30	105	139	82	O

IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK ÖNKORMÁNYZATI PARTNEREI

Önkormányzat (Polgármesteri Hivatal)	Polgármester (Név, telefon)	Megye Kistérség	Kistérségi besorolás	Közvetlen térsgégi települési kapcsolatok száma	Összes lakos száma	Egyéb Pl.:közigazgatási státusz
Devecser	Toldi Tamás 8460 Devecser, Petőfi tér 1. Telefon: 88/512-633 Mobil: E-mail: polgarmester@devecser.hu Weblap: www.devecser.hu Fax: 88/512-710	Veszprém megye Devecseri kistérség	Természeti vagy civilizációs katasztrófával sújtott kedvezményezett kistérség	20	5184 fő	Jegyzőség
Nagyecsed	Kovács Lajos 4355 Nagyecsed, Rákóczi u. 14. Telefon: 44/545-001 Mobil: 30/945-3180 E-mail: polgarmester@nagyecsed.hu Weblap: www.nagyecsed.hu Fax: 44/345-381	Szabolcs-Szatmár- Bereg megye Mátészalkai kistérség	Komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű	9	6715 fő	Jegyzőség
Hajdúnánás	Szólláth Tibor 4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 1. Telefon: 52/382-176 Mobil: E-mail: szollath@hajdunanas.hu Weblap: www.hajdunanas.hu Fax: 52/381-087	Hajdú-Bihar megye Hajdúböszörményi kistérség	Hátrányos helyzetű	6	6880 fő	Jegyzőség

Önkormányzat (Polgármesteri Hivatal)	Polgármester (Név, telefon)	Megye Kistérség	Kistérségi besorolás	Közvetlen térsgégi települési kapcsolatok száma	Összes lakos száma	Egyéb Pl.: közigazgatási státusz
Abaújszántó	Madár György 3881 Abaújszántó, Béke út 51. Telefon: 47/ 330-018 Mobil: 20/590-52-90 E-mail: titkar@abaujszanto.hu Weblap: www.abaujszanto.hu Fax: 47/ 330-024	Borsod-Abaúj- Zemplén megye Abaúj-Hegyközi kistérség	Komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű	10	3230 fő	Jegyzőség
Bodroghalom	Varga János Lajos 3987 Bodroghalom, Szabadság u. 89. Telefon: 47/302-009 Mobil: E-mail: bodroghalom@t-online.hu Weblap: www.bodroghalom.hu Fax: 47/302-009	Borsod-Abaúj- Zemplén megye Bodrogközi kistérség	Komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű	13	1432 fő	Jegyzőség
Kisar-Penyige	Dr. Jámbrikné Pintér Andrea 4921 Kisar Tisza u. 6. Telefon: 44/510-255 Mobil: 30/9951-562 E-mail: kisarpolhiv@szamospart.hu Weblap: www.kisar.hu Fax: 44/510-256 Juhász Gyula 4941 Penyige Kossuth út 31. penyige@penyige.hu Weblap: www.penyige.hu	Szabolcs-Szatmár- Bereg megye Fehérgyarmati kistérség	Komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű	17	1102 fő	körjegyzőségi központ 2013. január 01-től

FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉS AZOK ELEMZÉSE

A Türr István Képző és Kutató Intézet a humántőke- és projekt fejlesztések elkötelezett intézménye. Ennek értelmében elemzi helyzetét, küldetését és fogalmazza továbbfejlesztésének irányait, lehetséges megoldásait.

Az országot átfogó intézet törekvése, kifejezett célja, hogy a humán tőke fejlesztésével, ehhez kapcsolódó oktatással, továbbá a projektek megalapozásával, létesítésével és továbbfejlesztésével kapcsolatos tevékenységét és szolgáltatásait a megvalósulások helyszíneihez és az érintett emberekhez a lehető legközelebb hozza. E törekvés így kettős eredményt és hatást hord magában. Egyfelől a projekt (projektek) konkrét eredményeit könyvelheti el, másfelől pedig a projektek mikrokörnyezeteinek (társadalmi-, gazdasági-, természeti és humán környezetek) innovációs képességét növeli, pozitív hatásait megerősíti.

E fejlesztési célok involválták vidéki települési- és termőhely térkörnyezetekben a projekt helyszínek meghatározását. A települési tér- és termőhelyi környezeti helyszínek:

- Devecser
- Nagyecsed
- Hajdúnánás
- Abaújszántó
- Bodroghalom
- Kisar-Penyige

RENDSZER- ÉS MÓDSZERTANI ALAPOK

A települési- és termőhelyi környezetekbe illesztett fejlesztések mással nem helyettesíthető stratégiát jelentenek, magas fejlesztési potenciált képviselnek, a térkörnyezet innovációs képességét növelik, a mikro társadalom egységét, kohézióját erősítik, a piac erősítését, gazdasági tér bővítését, a piaci viszonyok szilárdítását eredményezik.

Mindezek a rendszer- és módszertani elemek a helyi erőforrásokra épülnek és megfelelően illesztett magas színvonalú technológiával fejtik ki hatásukat. Ezek a hatások termékeken, szolgáltatásokon vagy ezek együttesén keresztül fejtik ki hatásukat, mikro társadalmi és gazdasági, valamint a természeti és humán környezetekre.

TÉRKÖRNYEZETI KÉPESSÉGEK

A felvázolt rendszer- és módszertani keretek között kell számba venni mindazokat a lehetőségeket, kapcsolatokat, összefüggéseket, idő- és térbeni folyamatokat és trendeket, melyek az említett keretek között meghatározzák a különböző, de egymással is összefüggő fejlesztéseket. Ezeknek a fejlesztéseknek projekteken kell tükröződnie, melyek termékeket, szolgáltatásokat, vagy ezek együttesét biztosítják.

A folyó- és térkörnyezeti lehetőségek számba vételénél jól kirajzolódnak azok a fejlesztési alapok, melyekre a szolgáltatásokat, termék előállításokat építeni kell, melyek rendszertani kapcsolatát meg kell határozni. A számos potenciális lehetőség mindegyikét leírni és összefoglalni a most meghatározott területi keretek között nem lehetséges, de nem is szükséges, hiszen ezeket majd a konkrét térkörnyezetre adaptált megoldásoknál kell kifejteni. A teljesség igénye nélkül azonban mégis az érintett települések épített és termőhelyi térkörnyezetéhez kapcsolódó néhány – nélkülözhetetlen – képesség kiemelése fontosnak tekinthető.

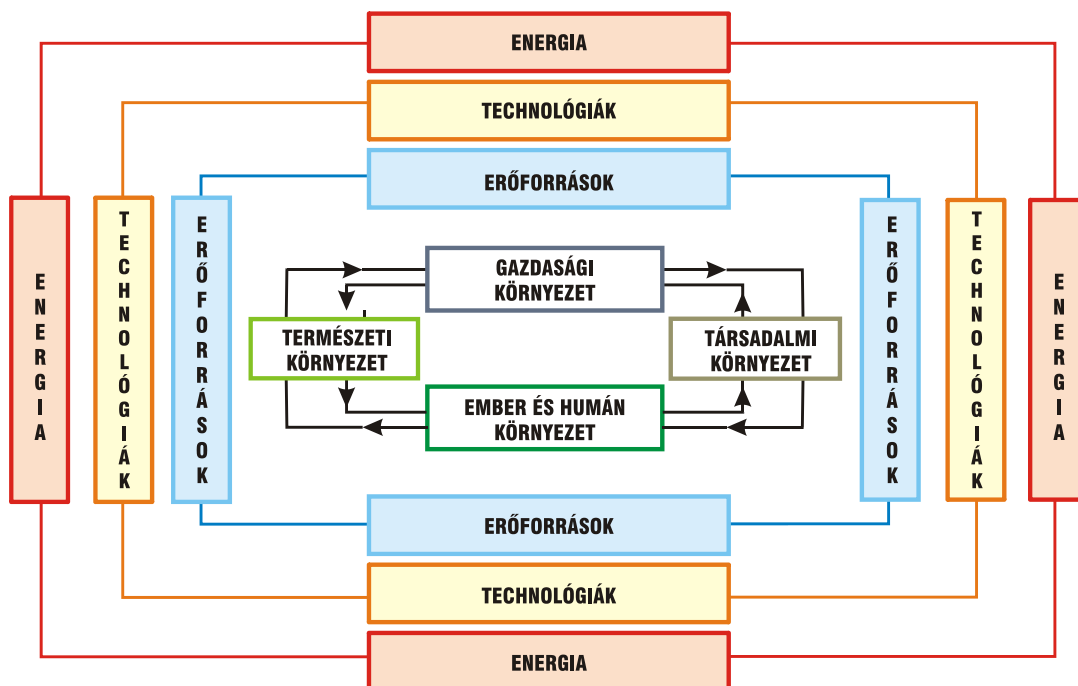
- Növénytermesztésre alapozott élelmiszertermelés.
- Állattenyésztésre alapozott élelmiszer ellátás.
- Növényi- és állati élelmiszer termékekre alapozott belső piac (közétkeztetés, szociális ellátás, idősök támogatása) bővítése, működési feltételeinek kialakítása.
- Stratégiai növények termesztésére alapozott kutatás-fejlesztési programok meghatározása, új termékek előállítása, innovációs-piaci folyamatok erősítése.
- Stratégiai növények ipari alapanyagként történő hasznosítása.
- Biomassza hasznosítás, bioenergia előállítás és –hasznosítás meghatározása.
- Új technológiák kifejlesztése, adaptálása.
- Vállalkozási irányok, termék előállítási formák, szolgáltatási megoldások kialakítása munkahelyek stabilizálására, új munkahelyek kialakítására.

IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK

A rendszer- és módszertani keretek lehetőségeit kihasználva, a feltételeket figyelembe véve lehet a települési- és termőhelyi térkörnyezetek képességeit értékelni és számításba venni. Ez teremti meg a projektek megtervezésének, megépítésének, működtetésének és továbbfejlesztésének alapját. Ezek a projektek három csoportba sorolhatók:

- Termék előállító
- Szolgáltató
- Termék előállító és szolgáltató projektek.

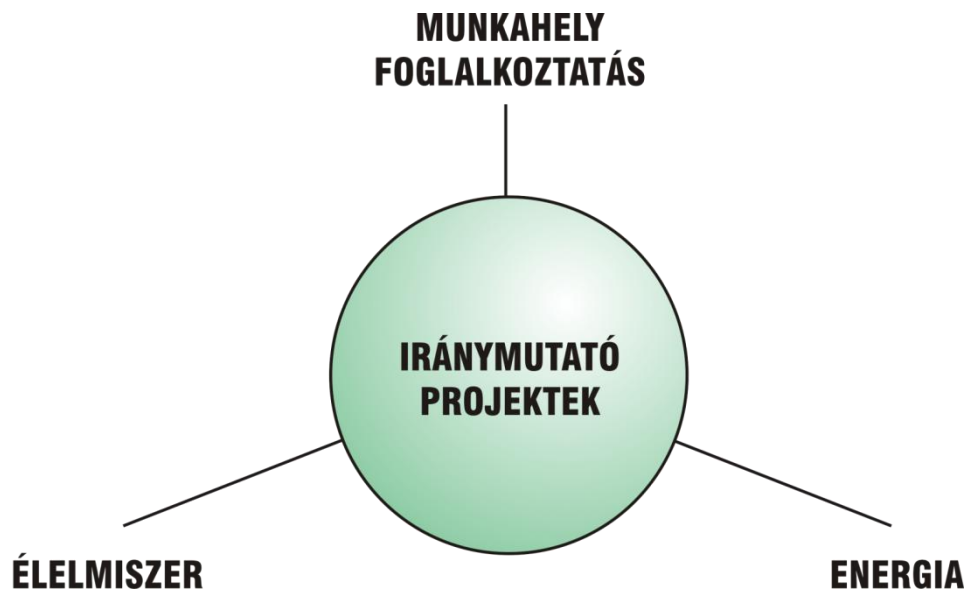
A projekteknek egyfelől tükrözni kell a kialakított stratégiát és a hozzá kapcsolódó módszereket, másfelől érvényesíteni kell az erőforrás potenciált és át kell fogni a gazdasági-, természeti-, társadalmi-, valamint humán környezetek rendszerét. Ezek a projektek nevezhetők iránymutató projekteknek és olyanoknak, melyeket a települési- és termőhelyi térkörnyezetek komplex fejlesztése indikátoraiként meghatározhatunk. Mindez természetszerűen csak akkor teljesül, ha a projektekhez és a térkörnyezetek potenciáljához szervesen illeszkedő, magas színvonalú technológiákat alkalmazunk. Ezek révén a rendszeregységek magasabb szintű harmóniáját, kölcsönös feltételezettségét valósítjuk meg. 1. ábra.

1. ábra. Iránymutató projektek rendszerkapcsolatai

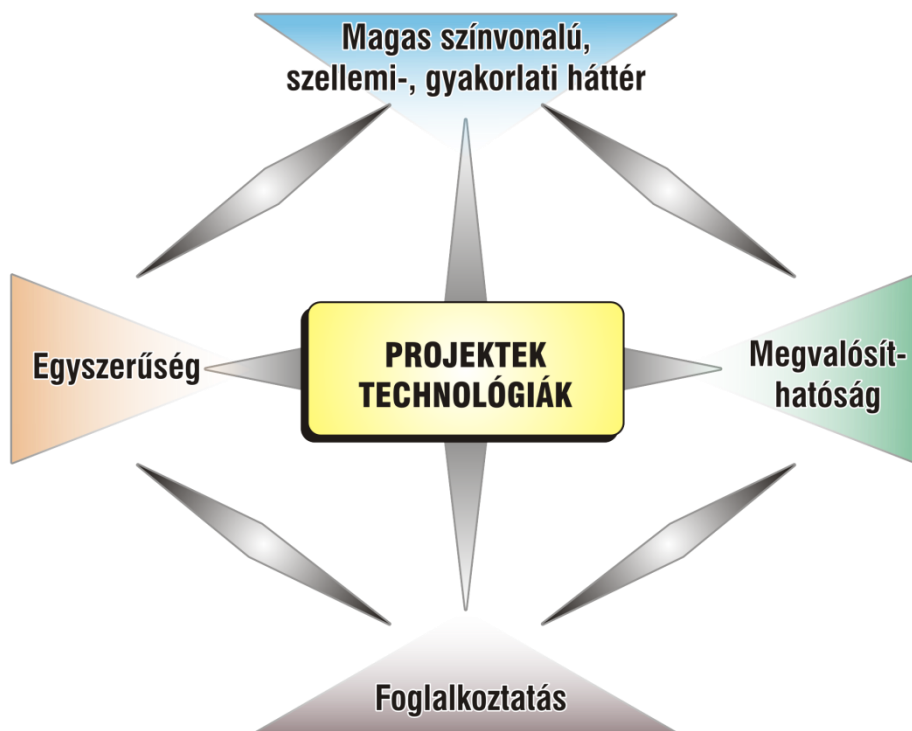
A projekteket három alapvető fejlesztési irány rendszeregységében kell megépíteni. Ezek a következők (2. ábra):

- Élelmiszerellátás és -biztonság
- Energiaellátás és –biztonság (bioenergia termelés, előállítás és felhasználás)
- Munkahelyteremtés és foglalkoztatás

2. ábra. Projektfejlesztési irányok

A projekt fejlesztési irányok harmonikus rendszerében megépített projekteknek egyszerre kell képviselni a magas színvonalú szellemi és gyakorlati háttérrel, az egyszerűséget, a megvalósíthatóságot és foglalkoztatást. Mindezeket megfelelően kiválasztott, a célokhoz, feladatokhoz jól illeszkedő technológiák működtetésével kell érvényesíteni. 3. ábra.

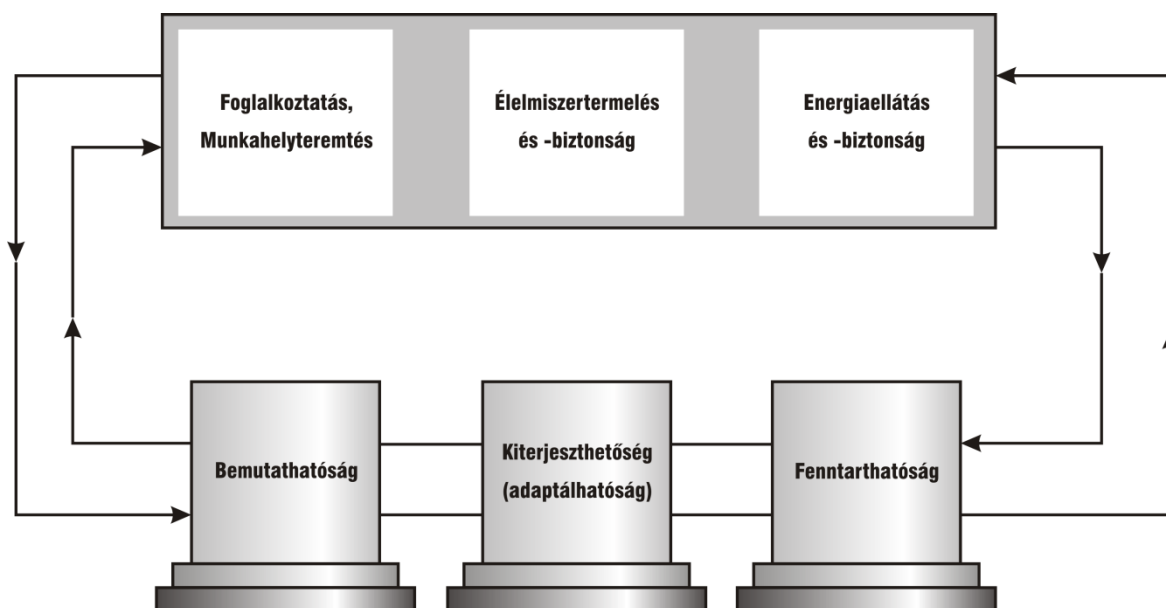
3. ábra. Projekt jellemzők

AZ IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK TÖBBLETEI

Az iránymutató projektek a felépített rendszerre, módszerre és az egész épített- és termőhelyi térkörnyezetre vonatkozó többleteket hordoznak magukban. Ezeknek a többleteknek a meghatározói a:

- bemutathatóság,
- kiterjeszthetőség (adaptálhatóság),
- fenntarthatóság.

A projektek együttes többlethatása, értéktöbbletei a projekt fejlesztési irányokra alapozva valósulnak meg és az érintett települések tér-, társadalmi-, gazdasági- és humán környezetbe illesztett konkrét projektmegoldásokat jelentenek (4. ábra).

4. ábra. Az iránymutató projektek rendszertöbblletei

Az iránymutató projektek rendszerkapcsolatai biztosítják a tartalmi egységet és a homogenitást úgy, hogy a különböző települések épített- és termőhelyi térkörnyezetei sajátosságainak figyelembevételével épüljenek meg a bemutatható és fenntartható projektek. Ezek a foglalkoztatás, az élelmiszertermelés és az energiatermelés és –ellátás fejlesztését célozzák, biztonságát növelik. A rendszerből következő tartalmi jegyek az érintett települések (Devecser, Nagyecséd, Hajdúnánás, Abaújszántó, Bodroghalom és Kistar-Penyige) épített- és termőhelyi térkörnyezeteire épülnek azzal a céltudatossággal, hogy szervesen elősegítik – az Európai Unió fejlesztési prioritásai szerint – a piaci gazdasági tér bővítését, a társadalmi kohézió erősítését és fejlesztését.

A rendszertöbblleteket kifejező iránymutató projektek szerkezet 10 fő elemet foglal magában:

- Előkészítés
- Az előkészítéshez kapcsolódó társadalmi kapcsolatok, humántőke
- Marketing, ökológia
- Projektműködésre alapozott oktatás, képzés, tovább- és átképzés
- Nyilvánosság, tájékoztatás

- Továbbfejlesztés
- Közgazdasági értékelés – piac
- Bemutathatóság, adaptálhatóság – kiterjeszthetőség, fenntarthatóság
- Értékteremtő többletek

Előkészítés

1. Helyszíni szemle, felmérés, projektcélok véglegesítése, dokumentáció elkészítése.
2. Épületek, termőhelyek, erőforrások dokumentációjának beszerzése, értékelése, a további feladatok meghatározása.
3. A projektek célszerű elemek, logisztikájának a megtervezése.
4. A projekt- és elemek leírása, számszerűsítése, az eszközök, berendezések, a hardver és szoftver elemek meghatározása, a munkahely és foglalkoztatás tervszámainak véglegesítése, időrendjének meghatározása.
5. Projekttervek véglegesítése, a projekt megvalósítás indításának meghatározása.

Az előkészítéshez kapcsolódó társadalmi kapcsolatok, humántőke

6. A projekt térszervezetében, mikro-társadalmában működő egyházak tájékoztatása, a projekt megvalósításhoz kötődő együttműködések meghatározása.
7. A projekttel és a projekt térszervezetével kapcsolatban álló civilszervezetek tájékoztatása, a projekt megvalósításhoz kötődő együttműködések meghatározása.
8. A projekt térszervezetében élő intellektuális csoportok (orvosok, ügyvédek, mérnökök, pedagógusok, stb.) tájékoztatása, a projekt megvalósításhoz kötődő együttműködések meghatározása.

Marketing, ökológia

9. Projekt marketing megtervezése, kidolgozása.
10. A projekt társadalmi és ökológiai sajátosságainak, jellemzőinek a felmérése, elemzése, hatásainak a feltérképezése.

Projektműködésre alapozott oktatás, képzés, tovább- és átképzés

11. A projekthez kötődő teljes körű ismeretanyag meghatározása, ismeretkör – egységekre történő bontása.
12. A projektműködés egymáshoz kapcsolódó, különböző szintű feladataihoz és a foglalkoztatottakhoz rendelt ismeretanyagok (ismeretkörök) meghatározása.
13. A különböző szintű- és tartalmú oktatási anyagok (beleértve a szemléltető anyagokat is) megírása, összeállítása, sokszorosítása.
14. Az oktatási módszerek és tematikák megtervezése, figyelembe véve az oktatási (képzési, tovább- és átképzési) ismeretanyagok sajátosságait és az oktatandó személyek – oktatási szempontból fontos – jellemzőit.
15. Az oktatás tervszerű lebonyolítása és gyakorlatorientált elsajátításának ellenőrzése.

Nyilvánosság, tájékoztatás

16. A projekt céljairól, felépítéséről, megvalósításáról és működtetéséről szóló közérthető és közérdekű tájékoztató anyag elkészítése, sokszorosítása.
17. A projekt filmszerű bemutatásának elkészítése és elektronikus adathordozón történő tárolása.

Továbbfejlesztés

18. A projekt továbbfejlesztésének a megtervezése, a számszerű jellemzők meghatározása, a továbbfejlesztett modell bemutatása, leírása. A társadalmi és ökológiai dimenziók súlypontosítása.

Közgazdasági értékelés – piac

19. A projekt gazdasági jellemzőinek a meghatározása közgazdasági értékelése.
20. A piaci viszonyok, kapcsolatok, termékpályák és a hasznosíthatóság meghatározása a belső és külső piaci viszonyok, jellemzők, sajátosságok figyelembevételével.

Bemutathatóság, adaptálhatóság – kiterjeszthetőség, fenntarthatóság

21. A projekt bemutatathatóságát meghatározó hardverek, szoftverek, térkörnyezeti, társadalmi- és ökológiai jellemzők, viszonyok, sajátosságok, összefüggések meghatározása, leírása. Mindezekkel összefüggésben a projekt-bemutató formai kifejeződése, a nyilvánosság teljesülésének a megtervezése.
22. Az adaptálhatóság és a kiterjeszthetőség feltételeinek, lehetőségeinek a meghatározása, számszerű jellemzése, a súlyponti összefüggések kiszámítása.
23. A projekt fenntarthatóságát biztosító jelenségek, folyamatok leírása, összefüggéseinek a feltárása.

Projekt-építés

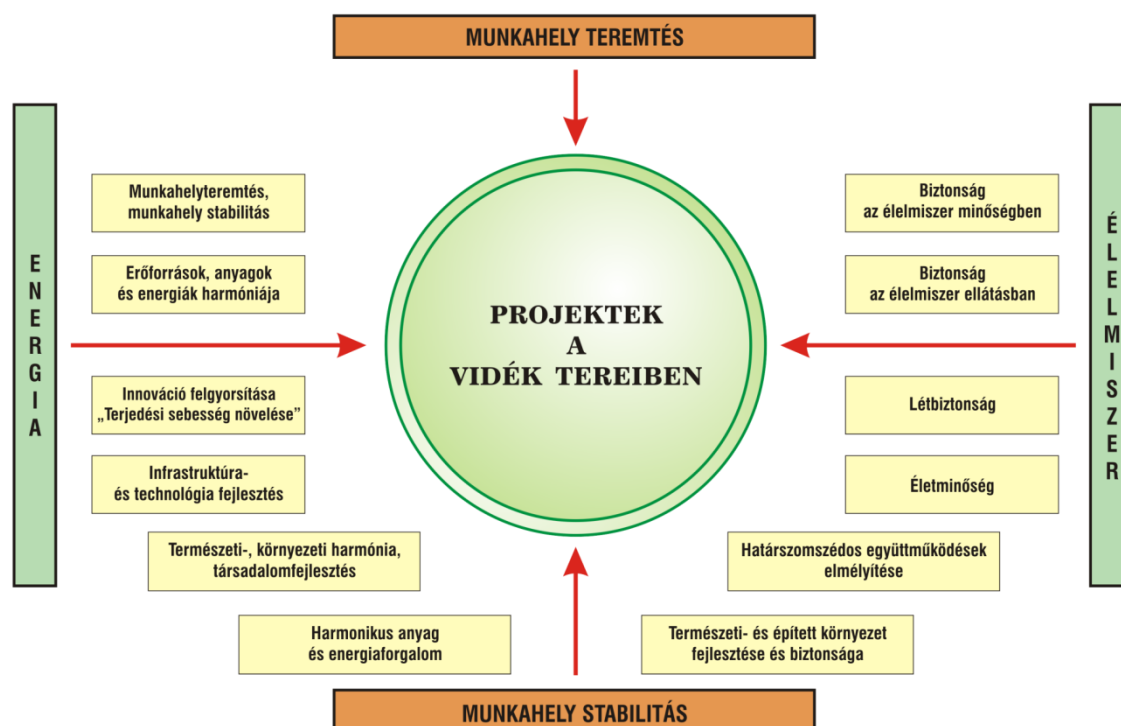
24. A projekt megvalósítás folyamatainak – közvetlen helyszíni – figyelemmel kísérése, a logisztikai háttér biztosításával, rendszeres ellenőrzéssel és folytonos tanácsadással.
25. A projekt megvalósításhoz szükséges eszközök, berendezések és technológiák kiválasztása, illetve a kiválasztás elősegítése.
26. A projekt által előállított termékek és szolgáltatások mennyiségi és minőségi jellemzése, a tapasztalatok meghatározása, elemző értékelése.

Értékteremtő többletek

27. A bemutatathatóság, adaptálhatóság – kiterjeszthetőség és fenntarthatóság eredményeinek, tapasztalatainak bemutatása; kistérségi, megyei és regionális tanácskozások megszervezése.
28. A megvalósított iránymutató projektek gazdasági-, társadalmi-, természeti- és humánkörnyezeti többlethatásainak, kultúrájának bemutatása, elemző értékelése, külön figyelemmel az életminőség fejlődésére, munkahelyek stabilizálására, új munkahelyek teremtésére, társadalmi harmónia, társadalmi jószág megállapítására.

VIDÉKFEJLESZTÉSI HATÁSOK

A rendszerszerűen megtervezett iránymutató projektek a vidékfejlesztés területén kell, hogy hatásaikat kifejtsék. E hatások rendszerében és módszerében egységesek, természetesen adaptálhatóság, kiterjeszthetőség és fenntarthatóság vonatkozásában más és más, egyedi jellemzővel mérhetők. A projektfejlesztési irányok és a fő vidékfejlesztési jellemzők és hatások rendszerét a 5. ábra mutatja be.

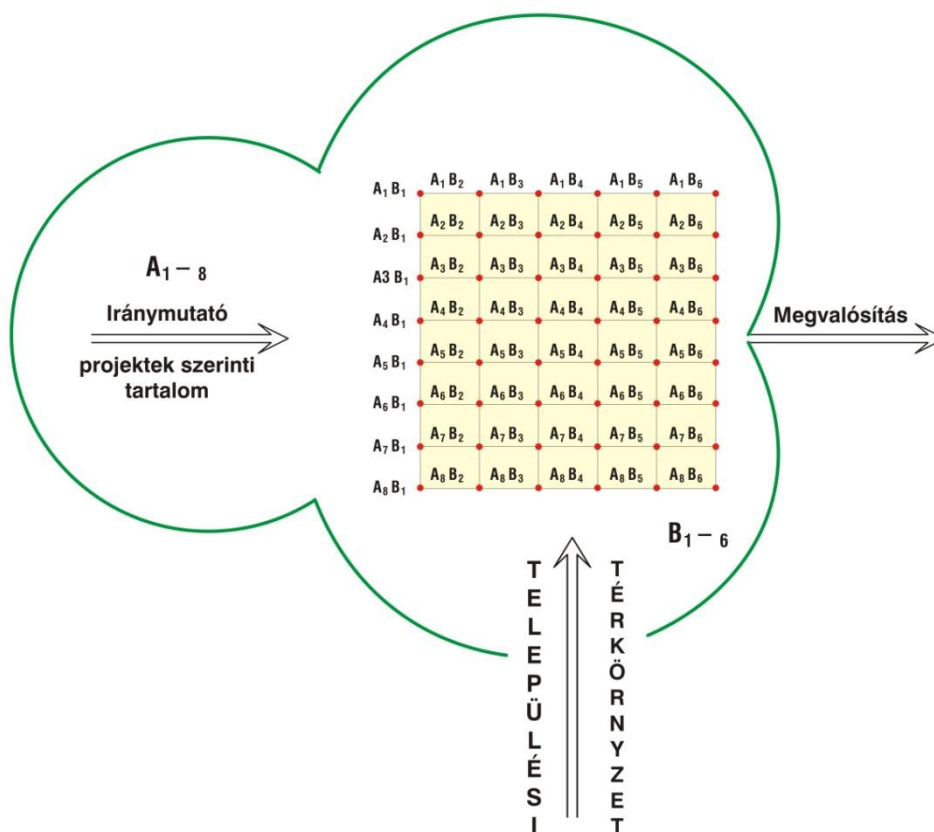

5.ábra. Iránymutató projektek fő vidékfejlesztési hatásai

A projektfejlesztési irányok vidékfejlesztési típusú illesztése az érintett települések (Devecser, Nagyecsed, Hajdúnánás, Abaijszántó, Bodroghalom, Kistar-Penyige) épített- és termőhelyi térkörnyezetéhez történik és alapvetően a szakmai feladatoktól függenek. E feladatok, feladatcsoportok egymással szervesen összefüggő tartalmi-fejlesztési egységet képeznek.

- Növénytermesztésre alapozott élelmiszertermelés.
- Állattenyésztésre alapozott élelmiszer ellátás.
- Növényi- és állati élelmiszer termékekre alapozott belső piac (közétkeztetés, szociális ellátás, idősök támogatása) bővítése, működési feltételeinek kialakítása.
- Stratégiai növények termesztésére alapozott kutatás-fejlesztési programok meghatározása, új termékek előállítása, innovációs-piaci folyamatok erősítése.
- Stratégiai növények ipari alapanyagként történő hasznosítása.
- Biomassza hasznosítás, bioenergia előállítás és –hasznosítás meghatározása.
- Új technológiák kifejlesztése, adaptálása.
- Vállalkozási irányok, termék előállítási formák, szolgáltatási megoldások kialakítása munkahelyek stabilizálására, új munkahelyek kialakítására.

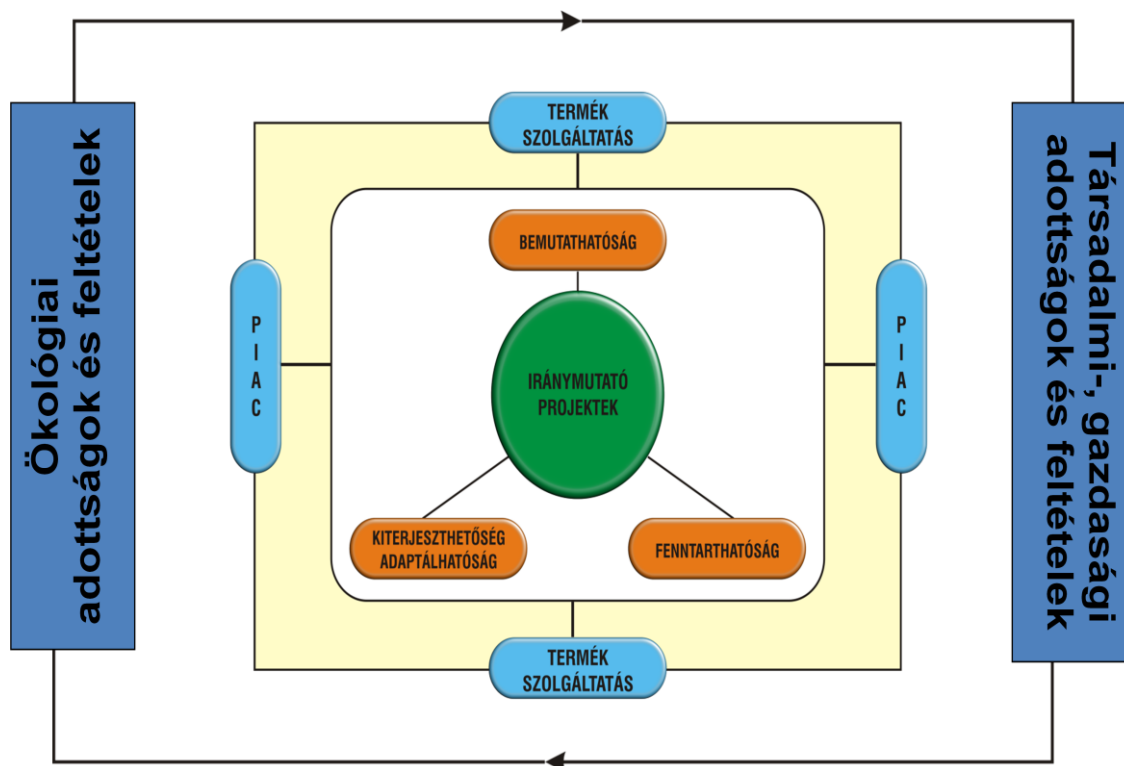
A fejlesztési feladatok, feladat-csoportok, valamint a kiválasztott települések épített- és termőhelyi környezetet olyan mátrixszal jellemezhetők, amelyben az egyes mátrixpontok az egyes fejlesztési feladatokat, feladatcsoportokat jelentik, melyek természetszerűen cél- és szükség szerint valósíthatók meg és a megvalósítás során további részegységek képezhetők (6. ábra).

6. ábra. Iránymutató projektek rendszere

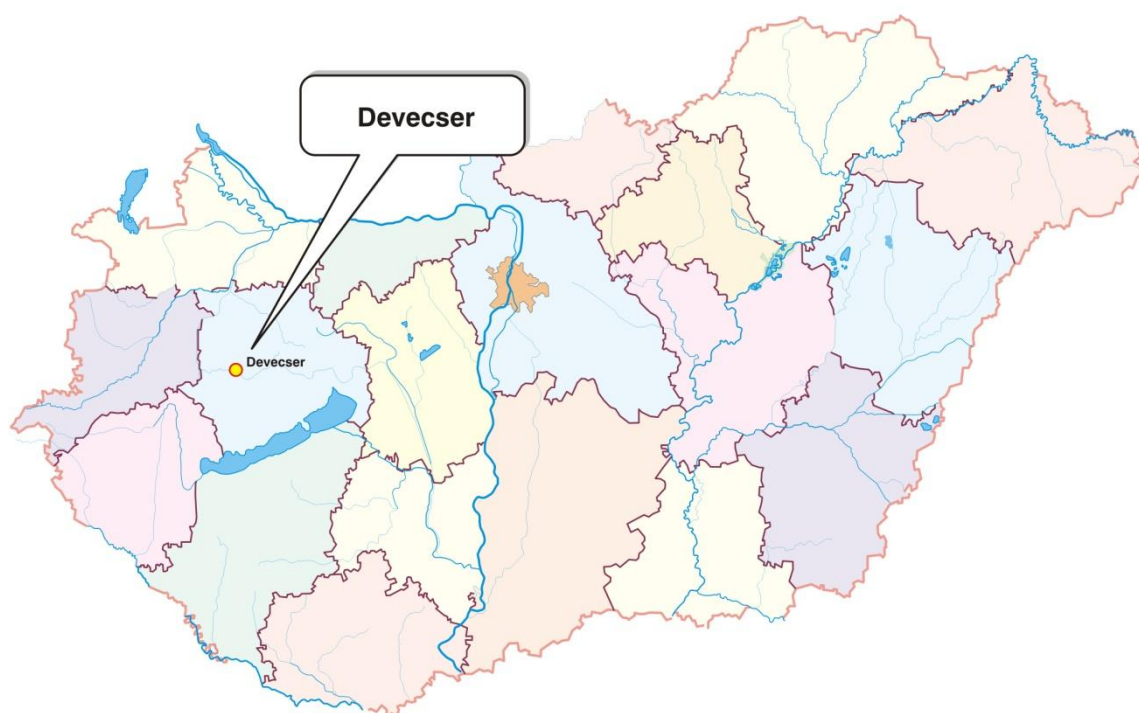
ÖSSZEGZÉS:

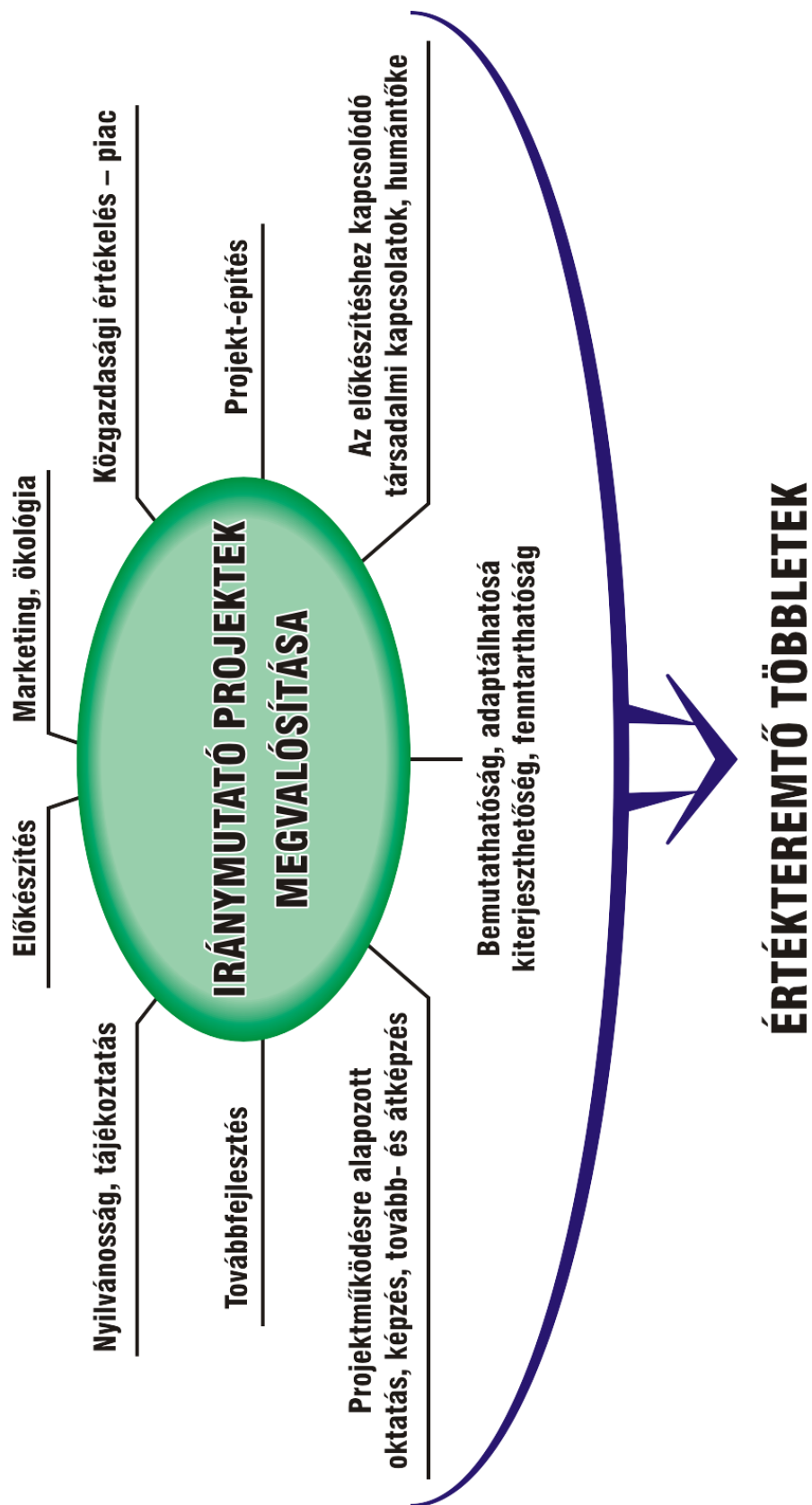
A kiválasztott települések (Devecser, Nagyecsed, Hajdúnánás, Abaújszántó, Bodroghalom, Kistar-Penyige) épített- és termőhelyi térkörnyezetek. A rendszertani részletek egységes fejlesztését kifejező projektek összességében társadalmi, gazdasági, természeti környezeti, ökológiai fejlesztéssel járulnak hozzá a társadalmi kohézió fejlesztéséhez és erősítéséhez, a gazdasági és a piaci tér bővítéséhez (7. ábra).

7. ábra. Iránymutató projektek – rendszer modell

DEVECSE

ELŐZMÉNYEK

Devecser iránymutató projektek megvalósításával történő komplex fejlesztésében a város önkormányzata és személyesen Toldi Tamás polgármester elkötelezett és minden lehetséges támogatást megadnak.

A komplex fejlesztés során, az iránymutató projektek megvalósításában Devecser város partneri-együttműködői szerepet vállal. Ennek érvényesítésére, fogantatására az iránymutató projekteket fejlesztők (megvalósítók, működtetők, továbbfejlesztők) részére a szükséges épületeket és infrastruktúrát, és a projekt-kísérletekhez szükséges termőhelyi földterületeket biztosítják.

DEVECSER VÁROS BEMUTATÁSA ¹

Devecser, a Dunántúl egyik legősibb kulturterületén létrejött település, a Somló hegy töszomszédságában, meghatározó jelentőségű közutak találkozásánál, valamint a Budapest-Szombathely vasútvonal mentén fekszik.

Határában talált régészeti leletek bizonyítják, hogy az őskorban és az ókorban is lakott terület volt.

Devecser az Árpád-kor óta ismert település, a középkorban a mai város határában legalább öt kis falu – Devecser, Kisdevecser, Szék, Meggyes és Patony – terült el, melyek a XII-XIII. század fordulóján alakultak ki, s a Pécz nemzetségből származó nemesi családok birtokolták, akiket a faluról Devecserieknek neveztek.

A mai város kialakulása a kiegyezéstől a XIX. század fordulójáig tartott. A helyi céhek nem bírták felvenni a versenyt a gyorsabb ütemben iparosodó városok – elsősorban Pápa – fejlettebb iparával, ezért lassan hanyatlásnak indultak, később teljesen meg is szűntek.

Az első világháború idején a polgári-iparos társadalom a Jótékony Nőegylet vezetésével 30 ágyas kis katonai kórházat rendezett be, ahova 1914. novemberében meg is érkeztek az első sebesültek. Emellett 1914. novemberétől egy éven keresztül katonai lókérház is működött a településen. 1916-ban a hadifontosságú bronz miatt nagy nézőközönség jelenlétében emeltek le és vittek el a katolikus templom tornyából három harangot. A háború vérmalma nem kímélte a helyieket, 79-en haltak hősi halált, megrokkant 26 férfi, s 100 férfi volt hadifogságban.

1940-ben súlyos természeti csapások zúdultak Devecserre. Március 12-én az előző napi olvadások után elöntötte a Füzes és a Hunyadi utcát a betörő áradat, majd másnap újra kiáradt a Torna patak. Több ház összedőlt, behatolt az áradat a Süttő-malomba és a Friebert-kertészet üvegházába. Majd néhány hónappal később ismét kilépett medréből a patak, újra elöntötte a kastélyparkot, s néhány ház összedőlt. A második világháborús katonai veszteségeket csak az 1980-as évekbe sikerült összegyűjteni. Összesen 1108 személyről volt megállapítható, hogy katonai cselekmények során veszítették életüket, emléküket egy 1985-ben állított kopjafa őrzi a régi katolikus temetőben.

¹ Forrás: Devecser város honlapja

A háborús eseményeket követő legnagyobb jelentőségű esemény a földosztás volt. 1945. március végén a Devecserben székelő szovjet katonai parancsnokság utasítására 2-3 napon belül felosztotta a helyi földigénylő bizottság a devecseri Esterházy-uradalom mindegy 1200 katasztrális hold birtokát.

Az 1956-os forradalom első helyi eseménye október 26-án zajlott, ekkor vidéki tüntetők gyülekeztek a szovjet hősi emlékműnél, melyről elsőként a vörös csillagot rántották le, később pedig az emlékmű betonoszlopát egy lánc talpas földgaly segítségével. 27-én megalakították a községi Forradalmi Tanácsot, majd másnap sor került a „nemzetőrség” megalakítására. Az országos események hatására november 5-én a Forradalmi Tanács átadta a hatalmat a szovjet segítséggel visszatérő régi apparátusnak.

1971. szeptember 8. Devecser évszázados történetének egyik jelentős dátuma volt, ekkor megszűnt a közel ötszáz éves devecseri járás és Devecser, mint járási székhely – a járás székhelye Ajka lett.

Az 1970-80-as években az iparilag fejlettebb Ajka nagyobb vonzerőt jelentett a gazdasági élet valamennyi szereplője számára, így Devecser csak lassan tudta a szocializmus „örökségét” lerázni. A helyiek folyamatos tenni akarása, valamint a környező települések életében évszázadokig betöltött vezető szerep elvitathatatlanul éreztette hatását, s ennek eredményeként 1997-ben a Magyar Köztársaság Elnöke városi rangot adományozott a településnek.

A fiatal város mindennapi életét 2010. október 4. gyökeresen megváltoztatta. Ettől kezdve a kedves kisvárosban – ahol minden ház, utcasarok történelmi és egyszerű emberi emlékeket őriz – már semmi sem lesz olyan, mint korábban. A szinte világhírű katasztrófa melyben egymillió köbméternyi vörösiszap ömlött ki, az áradás három települést - Devecser, Kolontár, Somlóvásárhely - öntött el. A szerencsétlenség következtében tízen meghaltak, több mint százhuszan megsérültek, több száz ház vált lakhatatlanná. Az anyagi kárt több tízmilliárd forintra becsülik.

IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK

ALAPPILLÉREK:

BEMUTATHATÓSÁG
KITERJESZTHETŐSÉG (ADAPTÁLHATÓSÁG)
FENNTARTHATÓSÁG

FOGLALKOZTATÁS, MUNKAHELYTEREMTÉS
ÉLELMISZERTERMELÉS ÉS –BIZTONSÁG
ENERGIAELLÁTÁS ÉS –BIZTONSÁG

I.

DEVECSER KOMPLEX FEJLESZTÉSE

FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

A komplex fejlesztés mással nem helyettesíthető stratégia, és magába foglalja Devecser és térszervezetének, mikro-társadalmának, gazdaságának és humán környezetének egybehangolt, harmonikus fejlesztését.

A fejlesztési cél és annak megvalósítására szolgáló eszközök, eljárások és szolgáltatások együttesen rendkívül fontosak, hiszen ezeknek kell a meglévő gondok, problémák, a negatív trendek és hatások folyamatos enyhítését, megoldását biztosítani.

MUNKAHELYTEREMTÉS

Az alapvető gondok és problémák ismertek, nevezetesen; az embereknek munkát kell adni, új munkahelyeket kell teremteni, egyidejűleg a meglévő munkahelyek megerősítésével, biztonságának növelésével. A munkahelyteremtés és a foglalkoztatás kérdésével együttesen és egy időben kell választ keresni a ma már általános; a falut, a várost, az országot, Európát és a világot sújtó energia problémákra. Az energiaárak tendenciózus, meredek emelkedését a jelenlegi jövedelmek (legjobb esetben szerény emelkedéssel) nem kompenzálják, így mind a lakosság, mind az intézmények, mind pedig a vállalkozások számára új megoldást kell keresni.

ENERGIA

A munkahelyteremtés és foglalkoztatás, valamint a biztonságos energiatermelés, –ellátás és –hasznosítás egy olyan új szerkezetű rendszerben kell, hogy megvalósuljon, mely kialakítása önmagában is új fejlesztéseket generál, folyamatos innovációt, magas színvonalú kutatás-fejlesztési háttérrel igényel és új termékeket, eljárásokat és szolgáltatásokat eredményez. Mindezek nemcsak a jelen aktív generációja, de az utódnemzedékek számára is értelmes emberi irányt, megélhetést és biztonságot jelent.

IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK

A fejlesztési stratégia konkrét projekteken ölt testet, ezeken keresztül kívánjuk a társadalmi-, gazdasági-, természeti- és humán térkörnyezetek egymást kölcsönösen feltételező változásait érvényre juttatni. A komplex fejlesztési stratégia és a hozzá kapcsolódó projektek

első üteme 2014. február 28-ig

tart. Természetesen a projektek működése, továbbfejlesztése komplex és távlatos hatásokat hordoz magában Devecser térkörnyezetére, az ott élők életminőségére, életbiztonságára és gazdasági körülményeire vonatkoztatva.

MEGÚJULÓ- ÉS BIOENERGETIKAI INNOVÁCIÓS ÉS OKTATÁSI KÖZPONT

Napenergia

Devecser és térkörnyezetének fejlesztésében kiemelt hangsúlyt kell kapnia az új energiatermelésnek és hasznosításnak. Ezek révén lehet kompenzálni az egyébként különösen meredeken növekvő energia árakat. E fejlesztést megvalósító projekt (projektek) nagy értéke, hogy a helyi térkörnyezet kedvező erőforrás adottságaira épül, magas technológiai fejlesztési szintet képvisel és az innovációs folyamatokat felgyorsítja. Első lépésként egy napelem energiapark építése tervezhető azzal, hogy az e projekteknek helyet adó laktanya épület energiaellátása is innen biztosítható, ugyanakkor az országos energiahálózatba történő betáplálással jövedelemre is szert lehet tenni. Így a projekt fenntarthatósága biztosított.

Humánerőforrás fejlesztés-oktatás

A megújuló- és bioenergia fejlesztések keretében kell kialakítani egy oktatási és innovációs központot, mely Devecser város és térségének erőforrásaira alapozott fejlesztését szolgálja. E központban kell folyamatosan megteremteni a kutatás-fejlesztések mérőműszeres vizsgálati alapjait, módszertani és technológiai megoldásainak bemutatását. Meg kell teremteni az oktatás (humán erőforrás fejlesztés) alapjait és feltételeit is, különös tekintettel a „projekt típusú” oktatásra (a projektek által képviselt ismeretkörök, összefüggések, folyamatok, tevékenységek és technológiák feldolgozása a térkörnyezetben élő és a projektek működésében érdekelt szakemberek számára). E projekt egység fontos része és sajátossága a Devecser térségében élő közép- és felsőfokú intézményben tanuló fiatalokkal való kapcsolattartás, a projektépítésbe és fejlesztésbe történő bevonás, s ezen keresztül a motiváltság, a személyes felelősség kialakítása és növelése Devecser és térkörnyezetének fejlesztésében.

TÉRFEJLESZTŐ INFOKOMMUNIKÁCIÓS KÖZPONT

Fejlesztési alapok

E központ kialakítása mindazokat az információkat szintetizálja és analizálja, melyek a projektfejlesztéshez szükségesek. Ezeket az információkat a tér-, társadalmi- és gazdasági környezetekbe illeszti, s ezzel a komplex projektfejlesztések nélkülözhetetlen alapjait megteremti.

Víz-erőforrás monitoring

A térkörnyezet rendkívül fontos erőforrás alapja a víz, melynek folyamatos ellenőrzése, monitoring típusú nyomon követése mind a biztonság, mind pedig a projektek működése, a termelés hatékonysága, az élelmiszer előállítás és hasznosítás minősége és biztonsága szempontjából egyaránt fontos.

Talajvíz szenzorközpont

E gondolat adja alapját és indokát egy szenzorokra épített altalajvízszint változást folyamatosan ellenőrző központ kialakításának és működtetésnek. Ez a térkörnyezet legfontosabb pontjain kialakított altalajvíz mozgást vizsgáló mérő- és kiértékelő rendszer, mely on-line üzemmódban – számítógépes rögzítéshez és kiértékeléshez kapcsolva – a mindenkori állapotot, annak értékelését a döntéshozók és felhasználók számára szolgáltatja. Ez az infokommunikációs központ fejlesztési alapot és sokoldalú projektfejlesztési képességet jelent. Így többek között megteremti annak a lehetőségét, hogy e központból vezérelve a talaj vízviszonyait figyelembe véve, a legmodernebb öntözési technológiák kerüljenek kialakításra, illetve újszerű adaptációra. Ez biztosíthatja azt a jövőbe mutató feltételt és lehetőséget is, hogy az öntözésre épített mezőgazdasági gazdálkodás széles körben elterjedjen, a termékek minőségének és mennyiségének növelésével egybekapcsolva.

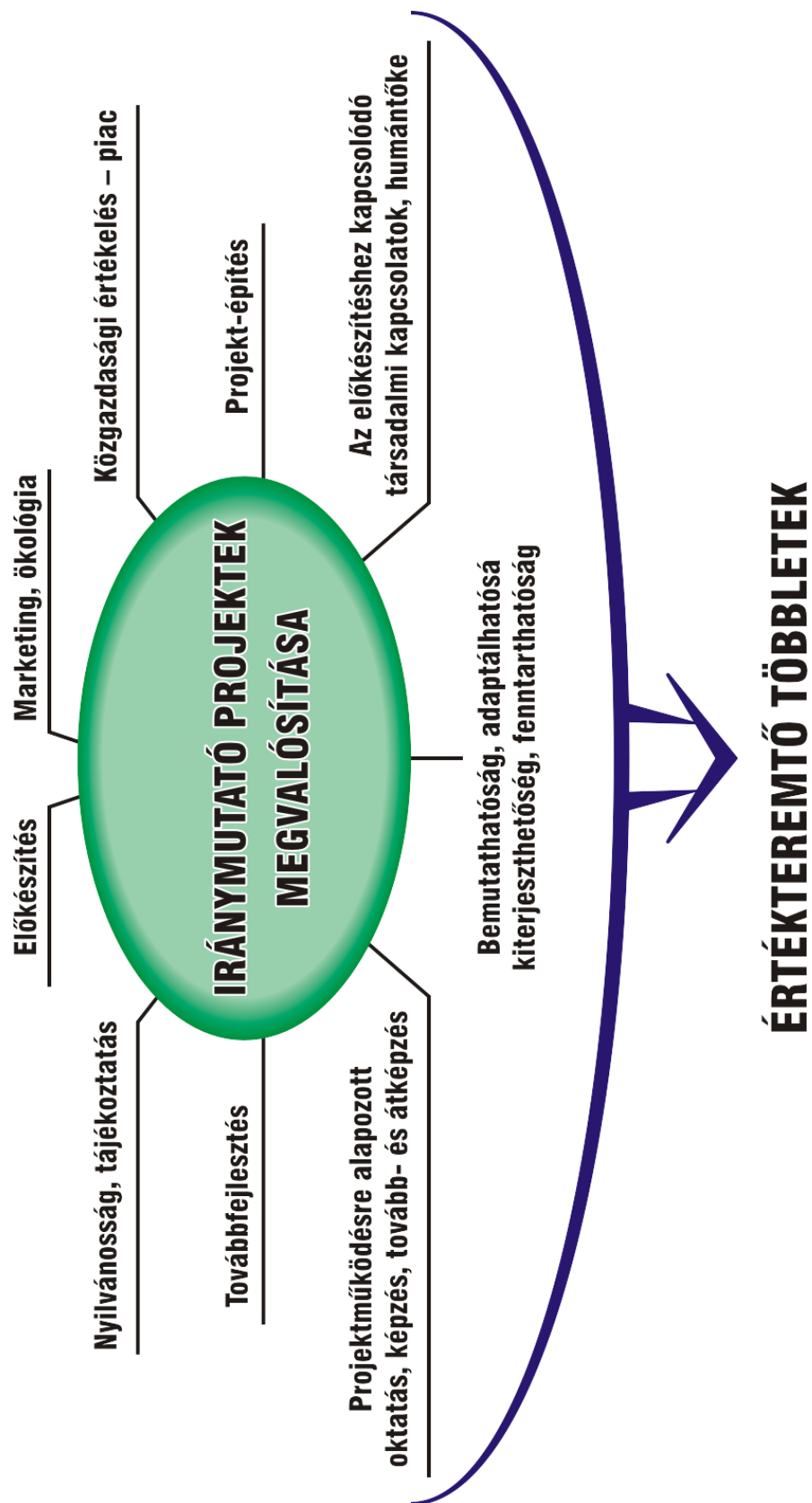
„A JÖVŐ ÜZEN A MÚLTNAK”

Devecser és térkörnyezetének társadalmi kohéziójával, mint különösen fontos kérdésként, külön is foglalkozni kell. Ez a felvetett „projekt-gondolkodás” szempontjából azt jelenti, hogy olyan jövőképet (fejlesztéseket) kell megvalósítani, melyek egységes és biztonságos válaszokat adnak a közelmúlt katasztrófájának feldolgozására, az utódgenerációk perspektívájának kialakítására, életterük és biztonságuk növelésére.

E gondolatokra alapozva két, egymásba kapcsolódó bemutató teret kell megtervezni és kialakítani. Az egyik a közelmúlt katasztrófáját mutatja be, dolgozza fel és értékeli. A másik pedig térben és tartalomban ehhez szervesen kötődik, fejlesztési irányokat és konkrét megoldásokat fogalmaz meg, különös tekintettel az utódgenerációk harmonikus életére vonatkoztatva.

NAGYECSED

ELŐZMÉNYEK

Nagyecsed iránymutató projektek megvalósításával történő komplex fejlesztésében a város önkormányzata és személyesen Kovács Lajos polgármester elkötelezett és minden lehetséges támogatást megadnak.

A komplex fejlesztés során, az iránymutató projektek megvalósításában Nagyecsed város partneri-együttműködői szerepet vállal. Ennek érvényesítésére, fogantatására az iránymutató projekteket fejlesztők (megvalósítók, működtetők, továbbfejlesztők) részére a szükséges épületeket és infrastruktúrát, és a projekt-kísérletekhez szükséges termőhelyi földterületeket biztosítják.

NAGYECSED VÁROS BEMUTATÁSA ²

Nagyecsed a Nyírség és szatmári tájegység határán fekvő kisváros.

A település neve 1220-ban egy idevaló poroszló nevében fordul elő először (*prist. Zomoy de v. Euchetii* alakban), azonban már Anonymus is megemlékezett a település határában. Ecsed a Gutkeled nemzetség birtoka volt.

Ecsed kőfallal megerősített település volt, és az egészet víz vette körül. A láp szélén lévő falu hányt és hordott földre épült. Ez az ingoványos környék fokozta a falu biztonságát, hiszen szinte lehetetlen volt megközelíteni, de a többirányú közlekedést – mely például a kereskedelmet elősegíthette volna – gátolta, így a település nem fejlődhetett várossá.

Ecsed fejlődésének megindulását az Ecsedi-láp 1898-ban való lecsapolása segítette elő. Az ecsedi vár lerombolásával, az ellenséges támadások megszűntével a láp elvesztette addigi védelmi, életfenntartási jelentőségét. A régi lápi foglalkozásokat őrök (pákászok, csikászok, halászok, nádvágók) megélhetését még csak-csak biztosította, de a környék lápos területen fekvő nagy uradalmi sok hasznát nem látták a lápvilágnak, ezért a birtokosok tervbe vették lecsapolását.

A láp lecsapolása céljából 1894-ben Társulatot hoztak létre gróf Károlyi Tibor vezetésével. Az elkészült tervek három fő irányelvet követtek:

- A lápot tápláló vizek levezetése a szabályozott Krasznával a Tiszába.
- A belvizek megfelelő csatornahálózattal való elvezetése a Szamosba, illetve a Krasznába
- A Kraszna jobb-, és a Szamos bal-partján árvízvédelmi töltések építése.

A lecsapolás utáni időkben még mindig sok probléma adódott a belvizekkel, mivel ezek a zsilipeken keresztül nem juthattak át a folyókba, ezért 1914-ben szivattyútelep építését határozták el.

A lecsapolás után a megnövekedett termőföldek lehetővé tették a mezőgazdaság fejlődését. Ezzel egyidőben megindult a település fejlődése is. A trianoni békeszerződés aláírásával (1920. június 4.) az eddig központi szerepet játszó Ecsedből határközség lett.

² Forrás: Nagyecsed város honlapja

Az 1928-ban felépített – ma is működőképes – szivattyútelep, mely alkalmas volt villamos áram termelésére is, szintén előmozdította a település fejlődését. A szivattyútelep 1926-27-ben épült át villany- és szivattyúteleppé, mely Ungvár, Munkács, Beregszász, Mátészalka, Nyírbátor környezetébe levő községeket, mintegy 30 000 embert látott el villamos energiával.

Jelentősebb mértékű fejlődés 1956-után indult meg a településen, ekkor érte el legmagasabb lélekszámát is. Felépült a község második református temploma is, mozi, áruház épült, bővült az általános iskola is. 1965-ben Nagyecsed gimnáziumot is kapott. Ekkor épült fel a művelődési ház is, melyben a település könyvtára is helyet kapott.

1994-ben adta be elsőként a várossá nyilvánítást kérő pályázatát. Az előírt követelményeket ekkorra a település teljesíteni tudta, mégsem ítélték meg az áhított címet számára. Az önkormányzat ismételten pályázatot nyújtott be és szinte váratlanul érte a jó hír, hogy Nagyecsed 1997. július 1-én, több száz év után újra város lett.

Az a tény, hogy a lakosság létszáma magas volt, még közelebb hozta a várossá fejlesztés gondolatát. Bár tisztán látták az ecsedi lakosok, hogy sok minden hiányzik ahhoz, hogy a község várossá lehessen, de azt is látták, hogy számos, Ecsednél kevesebb lakossal bíró település megkapta ezt a címet.

Nagyecsed önkormányzatára a városi cím rengeteg feladatot, munkát vont maga után. A települést folyamatosan fejleszteni kell ahhoz, hogy méltó legyen az elismeréshez.

A település mindent meg tesz azért, hogy minél több munkahelyet teremtsen.

A városnak egyre többet kell foglalkozni a városias kép kialakításával. Ennek jegyében sikeresen szerepelt a város egy városközpont-rehabilitációs pályázaton, melynek eredményeként megújul a város központi része, és új városháza is épül.

IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK

ALAPPILLÉREK:

BEMUTATHATÓSÁG
KITERJESZTHETŐSÉG (ADAPTÁLHATÓSÁG)
FENNTARTHATÓSÁG

FOGLALKOZTATÁS, MUNKAHELYTEREMTÉS
ÉLELMISZERTERMELÉS ÉS –BIZTONSÁG
ENERGIAELLÁTÁS ÉS –BIZTONSÁG

II.

NAGYECSED KOMPLEX FEJLESZTÉSE

ÜZEMI MÉRETŰ TERMÉKELŐÁLLÍTÁS ÉS HASZNOSÍTÁS

a.) Vetésváltás (adott földterület többcélú hasznosítása)

Zöldborsó – karácsonyi újburgonya

Előhajtatott burgonya – karfiol

b.) A csicsóka, mint stratégiai növény

Projekt megvalósítás: 2014. február 28.

a.) Vetésváltás (adott földterület többcélú hasznosítása)

Projektelemelek és azok logikai kapcsolata

A projekt első eleme egy egymást követő, szakaszos vetésű hüvelyes zöldborsó. A szakaszos vetést nagy kézimunkaerőt igénylő, egymást követő, ugyancsak szakaszos betakarítás követ. A zöldborsó betakarítása után (június 10-20.) karácsonyi újburgonyát kell ültetni úgy, hogy ennek betakarítása október közepéig megvalósuljon. Ezzel a technológiával biztonságosan tárolható módon, a karácsonyi időszakban felhasználható, értékesíthető, parásított héjú (májusi újburgonya hatású), gazdag energiatartalmú terméket állítunk elő.

A projekt másik termesztési része ugyancsak két, egymásra épülő, közös területen termesztett növényt jelent. A termesztés előhajtott burgonyával indul, majd a burgonya betakarítása után karfiol palánták ültetése történik meg úgy, hogy ennek betakarítása a felhasználási igények és a tárolási lehetőségek együttes figyelembevételével szeptember eleje és október közepe közötti időszakban tervezhető. A pontos technológia megtervezésével, betanításával és ellenőrzésével együtt az induló terület nagyság 1 ha, mely a termelési tapasztalatok figyelembevételével a későbbiekben tovább bővíthető.

A növények termesztéséhez és felhasználásához, a felhasználási igényekhez és a felhasználási helyekhez kapcsolódó logisztikai és marketing rendszert kell megtervezni. E rendszer része, hogy a zöldborsó és a karfiol a közüzemi ételkészítés és szolgáltatás rendszerébe kerül, valamint Nagyecsed és a környező települések zöldborsó igényének ellátását biztosítja. Ugyanezen igényekre épül az újburgonya és a karácsonyi burgonya előállítása is azzal a feltétellel, hogy a burgonya tárolásáról és szakszerű csomagolásáról is gondoskodni kell.

Piaci hasznosítás és fenntarthatóság

A megtermelt termékek Nagyecsed és a kapcsolódó települések térszerte biztonságosan hasznosíthatók. Ennek hátterét a Nagyecsed és a környező településeken működő, mintegy 2.000 adag/nap kapacitású közüzemi konyhák igényei jelentik úgy, hogy ezek kapacitása biztonsággal tovább.

A projekt fenntarthatóságának alapja az, hogy a projekt felépítésében és működtetésében a magas szellemi tartalom kifejezőik a projekt megvalósítás időszakában. A működő projekt, az elkészített dokumentumok, a projekt kiterjesztését, adaptálhatóságát biztosítják. Ezekhez nélkülözhetetlenül hozzátartozik a képzés és az oktatás is. A fenntarthatóság alapja az, hogy a további években a Keleti Háromhatár-Szeglet Kutató-Fejlesztő Központ professzori csoport tevékenységét kivonhatjuk a projektből, s az így is magas hatékonyságú, biztonságos profitot termelő terméket állít elő és hasznosít.

A projekt továbbfejlesztési lehetőségei

A projektet a 2012-2014. években úgy kell megtervezni, megvalósítani és működtetni, hogy mindezek együttesen biztosítsák a projekt alapvető értékmérőinek (bemutathatóság, kiterjeszthetőség, adaptálhatóság, fenntarthatóság) teljesülését.

A projekt-értékmérők érvényesüléséhez természetes módon hozzátartozik a projekt dokumentációk és know-how-ok közérthető megformálása, bemutatók és szakértői tanácskozások szervezése, a projektek különböző, egymáshoz kapcsolódó szintjeihez illeszkedő oktatási szakanyagok összeállítása és az ehhez kapcsolódó képzés lefolytatása.

A projektfejlesztésnek a piaci stabilitás és méretnövelés irányában kell megvalósulnia. Ehhez rendszerszerű, kiterjedt, kellően érzékeny és hatékony marketing stratégiát kell meghatározni és folyamatosan érvényesíteni.

b.) A csicsóka, mint stratégiai növény

A csicsóka termesztés és hasznosítás újraértelmezése

A csicsóka stratégiai szerepét, újraértelmezését az indokolja, hogy a modern társadalmak egyre növekvő népbetegsége a cukorbetegség. Jól látható, hogy azok a fejlődő országok, amelyekbe a fejlett országok ún. modern technológiákat szállítanak, azokban egyre nagyobb mértékben növekszik a cukorbetegség száma. Példaként említhető, hogy Mongólia utóbbi két évtized újkori fejlődésének kísérője az a több millió cukorbeteg, melyeknek ellátásáról gondoskodni kell.

Üzemi méretű kísérletek

Ez adja okát és indokát a csicsóka termesztésének, hiszen a növény nagy mennyiségű, jól kinyerhető és besűríthető természetes inulint tartalmaz.

E tények alapján jól megfogalmazható az a üzemi kísérlet, mely üzemi méretekben tisztázza a termesztés és a hasznosítás különböző, de egymással feltétlenül összefüggő elemeit.

A termesztés és hasznosítás célterületei és feladatai

A termesztési, hasznosítási (felhasználási) technológia fő elemei:

1. termőhely analízis, előkészítés,
2. vetőanyag megválasztása,
3. vetési technológia meghatározása,
4. növényfejlődés megtervezése, tápanyag utánpótlás és kártevők elleni védekezés,
5. betakarítás megtervezése, elkülönítve a föld feletti szár rész, illetve a gumó betakarítását és hasznosítását,
6. a föld feletti szárrész betakarítása (fás, illetve lágymag föld feletti részek elkülönített betakarítása és hasznosítása),
7. a föld feletti szárrész hasznosításának elemzése és kipróbálása (fás részek fűtőanyagként, lágymag részek biogázként vagy takarmányként történő hasznosítása),
8. a földalatti gumórészek betakarítása,
9. inulin sűrítmények technológiáinak megtervezése és megvalósítása,
10. inulin sűrítmények készítése,
11. az inulin sűrítmények hasznosítási módozatainak (folyékony sűrítmény, kristályosított állapot, gyógyászati anyag, élelmiszer komponens),
12. a csicsóka és a bioetanol előállítás összefüggéseinek tisztázása,
13. a csicsóka gumó technológiai előkészítése után hátramaradt csicsóka darab, illetve csicsóka törköly hasznosítási módozatainak a meghatározása (állati takarmány, élelmiszer)

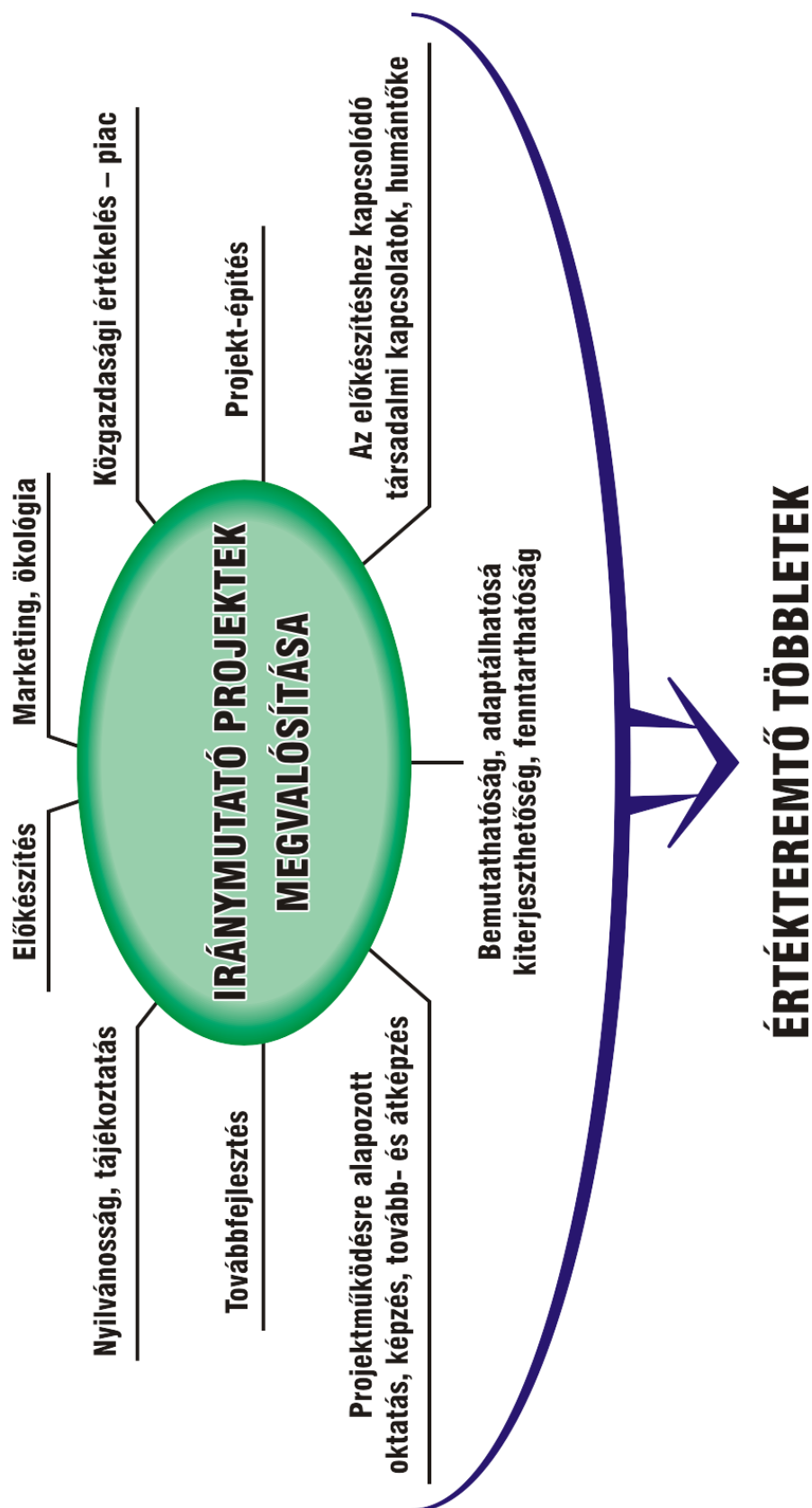
Projektek és eredmények

A felsorolt célterületek és hozzá kapcsolt feladatok együttesen érzékeltetik a csicsóka termesztésének és hasznosításának újdonságait, rendszerszemléletű megközelítést és a nagy jelentőségű eredmények elérését. Az eredmények a megvalósított és célszerűen működtetett, egymáshoz kapcsolódó projektekben fejeződnek ki.

A projekt összefüggésnél ugyanazokat a módszertani közelítéseket alkalmazzuk, mint amit már az a.) jelű projektrésznél [Vetés-váltás (adott földterület többcélú hasznosítása)] közöltünk. Így természetesen kidolgozásra került a projektelemek és azok logikai kapcsolata, a piaci hasznosítás és fenntarthatóság, valamint a projekt továbbfejlesztésének kérdésköre.

HAJDÚNÁNÁS

ELŐZMÉNYEK

Hajdúnánás iránymutató projektek megvalósításával történő komplex fejlesztésében a város önkormányzata és személyesen Szólláth Tibor polgármester elkötelezett és minden lehetséges támogatást megadnak.

A komplex fejlesztés során, az iránymutató projektek megvalósításában Hajdúnánás város partneri-együttműködői szerepet vállal. Ennek érvényesítésére, fogantatására az iránymutató projekteket fejlesztők (megvalósítók, működtetők, továbbfejlesztők) részére a szükséges épületeket és infrastruktúrát, és a projekt-kísérletekhez szükséges termőhelyi földterületeket biztosítják.

HAJDÚNÁNÁS VÁROS BEMUTATÁSA³

A Hajdúságban, az Alföld északi peremén található, a Keleti-főcsatornától 2 km-re, Debrecentől északnyugatra 40 km-re fekszik.

Ezen a területen már a csiszoltkő-korszakban (i.e. 4500-2500), a rézkorban (i.e. 2500-1900), valamint a bronzkorban (i.e. 1900-900) is éltek különböző népcsoportok az itt talált leletek tanúsága szerint. A város határában megtalálhatóak a Csörsz árok maradványai, amely a kutatások szerint a szarmatákat védte a germán törzsek ellen. A IV. század második felétől gepidák, hunok és avarok váltották itt egymást.

Nánást először a Váradi Regestrum említi, ahol később Nánásmonostora néven bukkan fel, tehát templomos község volt. 1301-es adatok szerint a tatárjárás következtében teljesen elnéptelenedett. 1421-ben Brankovics György szerb fejedelem birtoka lett, majd Hunyadi János kezébe került, az 1490-es országgyűlés Corvin Jánosnak adományozta. Bocskai mozgalmá nyomán mintegy 1800-2000 hajdú települt le a nemesi szabadságjogok birtokába került mezővárosban.

A lakosság a törökök elől többször menekülni kényszerült és sokat szenvedett a kuruc háborúk idején is.

1676-ban annyira lerombolták, hogy 10 évig pusztaság volt. A lakosok a királytól kértek segítséget az újjáépítéshez. Később Nánás Rákóczi oldalán vett részt a szabadságharcban. Megtorlásként a császáriak kétszer is feldúlták a várost, 1709-ben még pestis is pusztított. A 18. században az őslakosság és a bevándorló nemesek között okozott feszültséget a teherviselés és a határbirtoklás kérdése. A helyzet csak a 19. század derekára rendeződött, ekkor vett nagyobb lendületet a földművelés az addig jellemző állattenyésztés mellett.

Az 1848–49-es szabadságharc idején a hajdúk két népfelkelő századát egyedül Nánás szolgáltatta. Az oroszok és az osztrákok által is megsarcolt város a Bach-korszak alatt az eladósodás ellen és az önkormányzataért küzdött. A fejlődés csak 1876-ban vett nagyobb lendületet. A társadalmi, kulturális és politikai élet a század utolsó évtizedeire sokszínűvé és mozgalmassá. A két világháború során nem szenvedett jelentősebb károkat a város, annál nagyobb volt az állatállomány és a mezőgazdasági felszerelés pusztulása. 1940-ben a

³ Forrás: Hajdúnánás város honlapja

lakosság száma 17 996 fő volt, ebből 17 978 magyar, 7 német, 5 szerb, 5 szlovák, és 1 horvát.

Az 1956-os forradalom leverése után Debrecen után Hajdúnánáson ítélték el a legtöbb embert a megyéből a büntetőperekben. Az 1950-es évektől a korábbiaknál lényegesen erőteljesebb iparosodás kezdődött a városban, Országos jelentőségű üzemek telepedtek meg a térségben (pl. az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt.). Kezdetét vette a közmű- és a közvilágítás kiépítése. 1962-ben nyitották meg a Városi Fürdőt. A rendszerváltás után a fejlődés látványosan visszaesett, ma a város fő vonzereje a termálfürdő, és a struccfarm. Hajdúnánás 1992 óta tagja a Hajdúvárosok Szövetségének.

IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK

ALAPPILLÉREK:

BEMUTATHATÓSÁG
KITERJESZTHETŐSÉG (ADAPTÁLHATÓSÁG)
FENNTARTHATÓSÁG

FOGLALKOZTATÁS, MUNKAHELYTEREMTÉS
ÉLELMISZERTERMELÉS ÉS –BIZTONSÁG
ENERGIAELLÁTÁS ÉS –BIZTONSÁG

III.

HAJDÚNÁNÁS KOMPLEX FEJLESZTÉSE

- a.) Haltenyésztés és ivadéknevelés, valamint halhús hasznosítás, különös tekintettel a rehabilitációs termálfürdős turizmusra, a közétkeztetésre és a lakossági ellátásra.**
- b.) Helyi vályogvetésre alapozott technológia fejlesztése és rendszerének kialakítása, különös tekintettel a vályog növényi anyagokkal történő megújítására.**

A projekt időtartama: 2012. december - 2014. február 28.

A PROJEKT TARTALMA, JELLEMZŐI, SAJÁTOSSÁGA:

Ad a.)

Hajdúnánás jelenleg is egy 5 ha és egy 4 ha önkormányzati kezelésben lévő, kihasználatlan tófelülettel rendelkezik. A városban lévő közüzemi intézmények, valamint a város és településeinek vonzáskörzetében élők halhoz csak külső haltenyészetekből jutnak. A projekt ezt a helyzetet akarja alapvetően megváltoztatni azzal, hogy megteremti a haltenyésztés, feldolgozás és hasznosítás rendszerszerű feltételeit. Ezzel egészséges és biztonságos táplálékhoz juttatja a felhasználó intézményeket és a lakosságot. Mindezekkel együtt a kereskedelmi, gazdasági és társadalmi kapcsolatok megélénkülnek, a foglalkoztatás és közfoglalkoztatás jelentős biztonságot, háttérrel kap és az ott élő emberek élelmiszerellátási biztonsága, egészséges táplálkozása jelentősen javul.

Ad. b.)

Hajdúnánás település meghatározó vályogkitermelő helyekkel rendelkezik, s itt a vályogkitermeléshez értő, a közfoglalkoztatásba biztonsággal bevonható, ez irányú tapasztalattal rendelkező emberek is élnek. A település és térkörnyezetének fejlesztése különös belső piaci lehetőséget teremt arra, hogy a kitermelt vályogot és a vályognak a különféle építőipari alkalmazását rendszerszerű szolgáltatásként megtervezzük és hasznosítsuk. A technológiai megújítás fő iránya, hogy a térkörnyezetbe megtermelt növényi anyagok vályogtermeléshez történő hasznosítását ipari kísérletekkel meghatározzuk és az eredményeket a vályogtermelésben, illetve a szolgáltatásokban alkalmazzuk.

PROJEKTEMEK ÉS AZOK LOGIKAI KAPCSOLATA**Ad. a.)**

Ebben az évben a halszaporítás, ivadéknevelés rendszerét, a tó környezetének infrastruktúráját kell kialakítani. A 4, illetve 5 ha vízfelületű tavakban a „tó a tóban” ivadéknevelési rendszert kell kialakítani. E rendszerre épülően 2013-ban megkezdődhet a haltermelés úgy, hogy ennek keretében ki kell alakítani egy halfeldolgozó, csomagoló rendszert. A halfeldolgozó, valamint az ehhez kapcsolódó logisztika kiépítése a felhasználói igények figyelembe vételével fog megvalósulni. Mindehhez természetesen hozzátartozik, hogy a felhasználói infrastruktúrát (termálfürdő, közüzemi étkeztetés, lakossági árusító hálózat) célszerűen fejleszteni kell. A felhasználói igények meghatározása, kialakítása és fejlesztése egy célszerűen megtervezett és végrehajtott marketing programmal fog párosulni.

Ad. b.)

A vályogkitermelés és az építő elemek előállítása, annak hardver és szoftver feltételei 2013. évben fognak megvalósulni. A vályogból készített építőelemek tárolási logisztikáját, beépíthetőségének biztosítását a szükséges terek és épületek kialakítása biztosítja. 2013. évben a technológiai megújítás ipari-üzemi próbái elkészülnek és meghatározásra kerülnek a rendszerszerű szolgáltatások formái, elemei és az egész rendszere.

A megújított technológiájú vályogot főként épületekben hasznosítjuk úgy, hogy az épületek berendezése főként a helyi terekben kitermelt faáruból készül, s a tetőszerkezetek nád anyaga is itt kerül előállításra. Az ezekhez szükséges nádelőkészítő, valamint fűrész- és asztalos üzemek biztosítják a logisztikai háttérrel. A vendéglátást, valamint a közösségi tevékenységek (étkeztetés, tanácskozás, kikapcsolódás, szórakozás stb.) központi tereinek épülete is a leírt rendszerben fog megvalósulni.

PIACI HASZNOSÍTÁS ÉS FENNTARTHATÓSÁG

A megtermelt termékek (hal, vályog, fa, nád) Hajdúnánás és a kapcsolódó települések térszervezetében biztonsággal hasznosíthatók. Ennek háttérrel a Hajdúnánáson működő 2.000 adag/nap kapacitású közüzemi konyha, a 170.000 fő/év vendéget fogadó termálfürdő, valamint Hajdúnánás és települési vonzáskörzetének mintegy 15.000 főt számláló lakossága jelenti.

A projekt fenntarthatóságának alapja az, hogy a projekt felépítésében és működtetésében a magas szellemi tartalom kifejeződik a projekt megvalósítás 2 éves időszakában. A működő projekt, az elkészített dokumentumok a projekt kiterjesztését, adaptálhatóságát biztosítják. Ezekhez nélkülözhetetlenül hozzátartozik a képzés és az oktatás. A projekt fenntartható működésének alapja az, hogy a további években a Keleti Háromhatár-Szeglet Kutató-Fejlesztő Központ professzori csoport tevékenységét kivonhatjuk a projektből, s az így is magas hatékonyságú, biztonságos profitot termelő terméket állít elő és hasznosít.

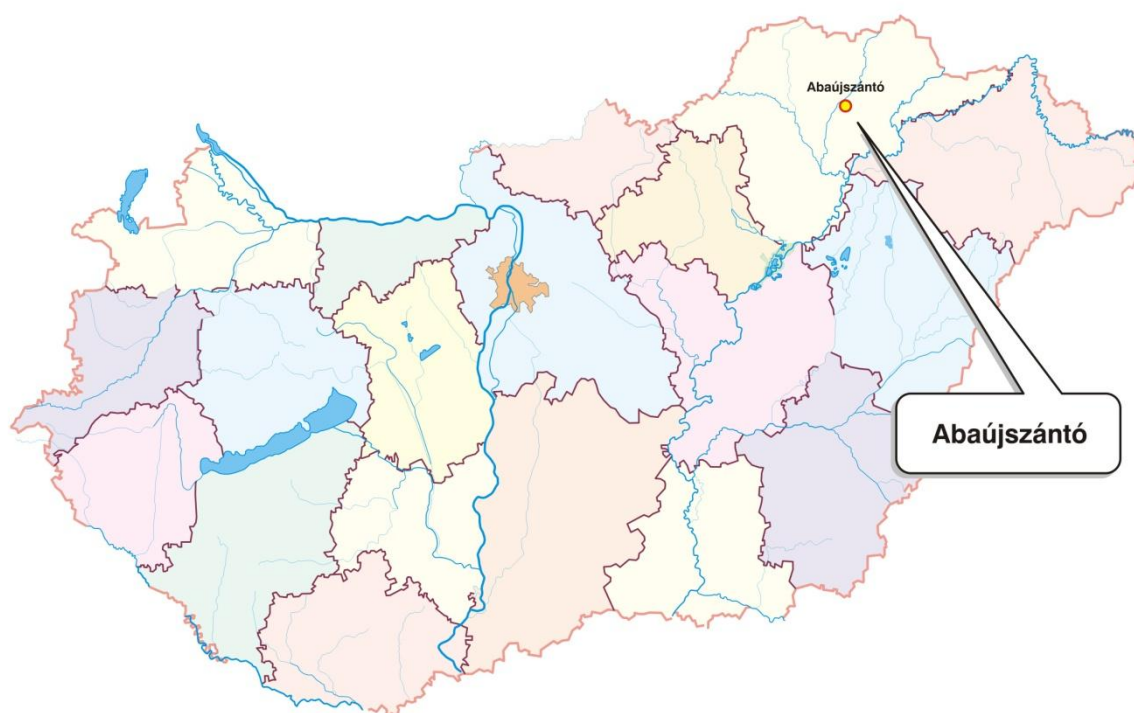
A PROJEKT TOVÁBBFEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

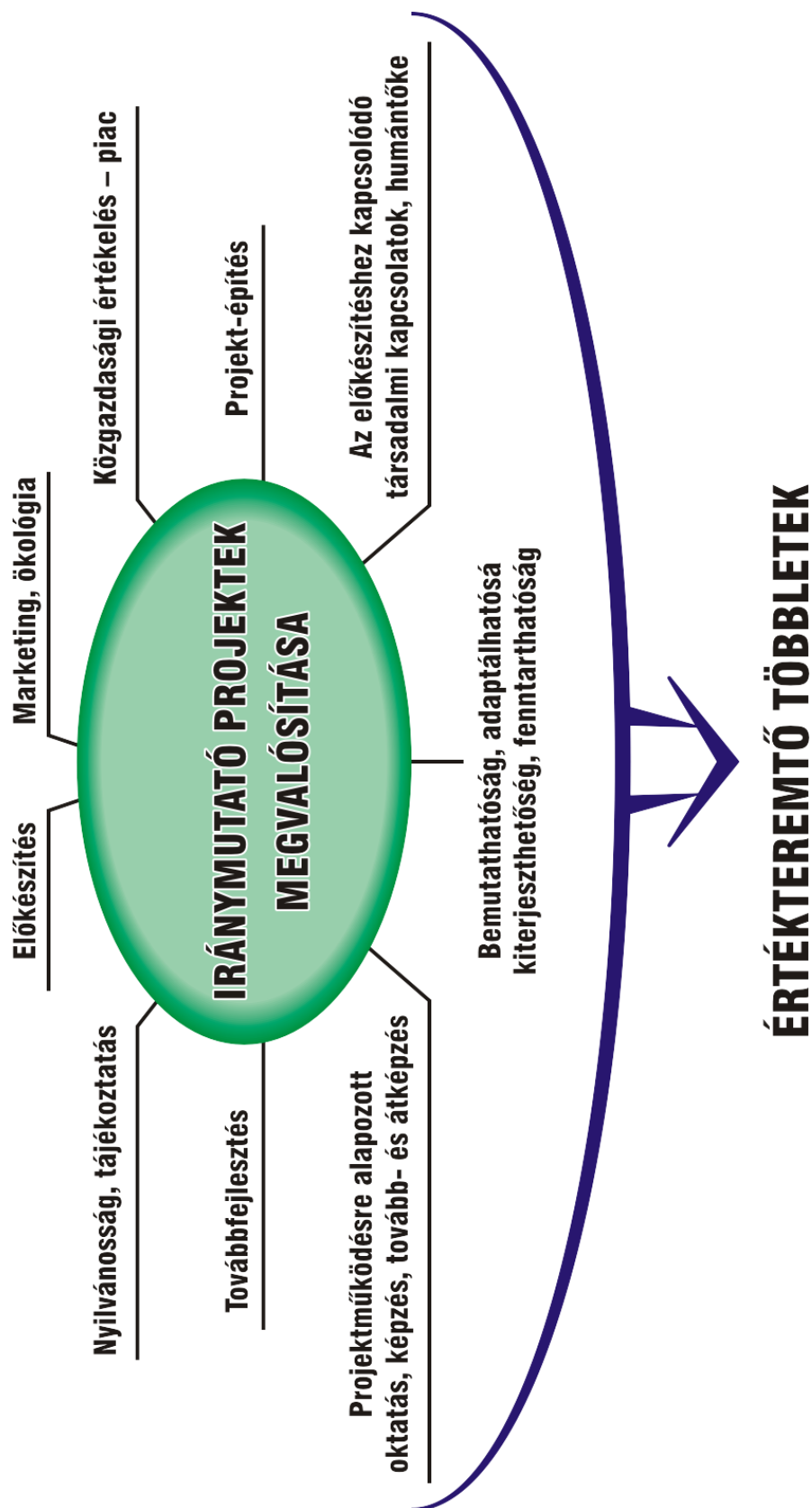
A projektet a 2012-2014. években úgy kell megvalósítani és működtetni, hogy mindezek együttesen biztosítsák a projekt alapvető értékmérőinek; a bemutathatóságnak, a kiterjeszthetőségnek és adaptálhatóságnak, valamint a fenntarthatóságnak a teljesülését.

A projekt-értékmérők érvényesüléséhez természetes módon hozzátartozik a projekt dokumentációk és know-how-ok közérthető megformálása, bemutatók és szakértői tanácskozások szervezése, a projektek különböző, egymáshoz kapcsolódó szintjeiből leképzett oktatási szakanyagok összeállítása és az ehhez kapcsolódó képzés lefolytatása.

A projektfejlesztésnek a piaci stabilitás és méretnövelés irányában kell megvalósulnia. Ehhez rendszerszerű, kiterjedt, kellően érzékeny és hatékony marketing stratégiát kell meghatározni és folyamatosan érvényesíteni.

ABAÚJSZÁNTÓ

ELŐZMÉNYEK

Abaújszántó iránymutató projektek megvalósításával történő komplex fejlesztésében a város önkormányzata és személyesen Madár György polgármester elkötelezett és minden lehetséges támogatást megadnak.

A komplex fejlesztés során, az iránymutató projektek megvalósításában Abaújszántó város partneri-együttműködői szerepet vállal. Ennek érvényesítésére, fogantatosítására az iránymutató projekteket fejlesztők (megvalósítók, működtetők, továbbfejlesztők) részére a szükséges épületeket és infrastruktúrát, és a projekt-kísérletekhez szükséges termőhelyi földterületeket biztosítják.

ABAÚJSZÁNTÓ BEMUTATÁSA ⁴

A település több mint 600 éven keresztül volt városi rangú település, ezt a rangját 1902-ben veszítette el több településsel közösen. Ezen időszak alatt volt a régió egyik legnagyobb települése, sőt egy időben a székhely, Kassa után a második legnagyobb lélekszámú közigazgatási egysége.

Abaújszántó történetén átvonul az egész magyar történelem: fedeztek fel itt az ősember tartózkodására utaló nyomokat, honfoglaló őseink rendkívül előnyös és kedvező helynek ítélték meg, hiszen központi szerepet szántak neki, nem maradt ki a tatárjárás gyötrelmeiből, részt vett a huszita harcokban, Mátyás király alatt felvirágoztatott, akár az ország, de a mohácsi vész, majd az ezzel egy időben jelentkező reformáció rányomta a bélyegét a településre. Részt vett a Rákóczi-féle szabadságharcban a kurucok oldalán és az 1848-49-es szabadságharcban is. Megszenvedték a lakosok a XIX. század végén, a Hegyalján dúló és mindent elpusztító filoxéra-járványt, majd a két világháborút és a németeknek a zsidó lakossággal szembeni erőszakos fellépését is.

Mindezekből is megállapítható, hogy Abaújszántó település története szorosan összefügg a magyarság, az ország históriájával már a honfoglalástól napjainkig. Fontos szerepet töltött be a település a térség gazdasági életében azáltal, hogy több malom is működött az akkori városban és rendelkezett vásártartási joggal is. Településünk a magyar építészet területén is jelentős értékeket tud felmutatni: a meglévő templomaink közül mindegyik egy-egy építészeti korszakot, stílust képvisel. A római katolikus templom a román kori alapjaival, az erődtemplomokra jellemző fallal, illetve a gótika jellegzetes formáival, elemeivel. Református templom szintén a gótika jegyében épült fel, a görög katolikus templom neobarokk stílusban, az evangélikus templom copf építészet hagyományait követte. Meg kell még említeni a ma már csak nyomaiban fennmaradt zsinagóga épületét is, melyet keleties stílusban, arra az építészetre jellemző módon építettek meg. Kulturális szinten is sokat adott településünk nemcsak régiónak, hanem hazánknak is azzal, hogy a neves bibliafordító Károli Gáspár mellett a Biblia magyar nyelvre történő fordításának 1585-1590 közötti munkálataiban több szántói református lelkész is részt vett, illetve a magyar

⁴ Forrás: Abaújszántó város honlapja

és a nemzetközi eszperantista tudomány egyik legnevesebb alakja, dr. Kalocsay Kálmán Abaújszántón született.

Abaújszántó sok olyan hagyománnyal rendelkezik, melyeket a mai napig megőriztünk, felelevenítettünk, igyekeztünk több korábban már élő közösségi szellemiséget ismét visszacsempészni a mindennapokba. Településünk mindig a haladás, a megújulás útját járta, minden korszakban volt elég ereje és szellemisége ahhoz, hogy minden baj (folyamatos harcok, filoxéra és egyéb más járványok, közigazgatási változások) után, melyek mindig visszavetették a szépen formálódó település fejlődését, mindig új erőre kapjon, fönix-madárként megújuljon és újfent szép oldalát mutassa. Mindehhez kellett az, hogy az itt élő emberekben olyan hitnek, elszántságnak és szellemiségnek kellett lennie, amely ezeket a feltámadásokat, a megújulásokat mindenkor lehetővé tette.

Sokat segített ezekben a küzdelmekben az, hogy a település mindenkor megőrizte térségi szerepkörét, ipari és mezőgazdasági (elsősorban szőlő és bortermelés terén) termelésben élen járt, és a régió legnagyobb kereskedelmi központjának, vásárának számított. Ez utóbbi adottságát a mai napig megőrizte a település: ma is rengetegen fordulnak meg a hagyományos piaci napokon Abaújszántón, és ezért is kellett egy teljesen új vásárcsarnokot építeni, mely a mai kor igényeit már jobban kielégíti, de még a hagyományos jelleget is magában hordozza.

Városunk lakóházai, meglévő épületei még árulkodnak arról a korról, amikor még sokkal intenzívebb életet élt itt a kereskedelem, de ezek a házak utalnak arra is, hogy már több mint 200 évvel ezelőtt jelen volt az igazi polgári réteg Abaújszántón. Ezek az emberek mindig is úgy éltek, hogy „városi embereknek”, „városi polgároknak” tartották magukat, és ezért is hatott fájóan és keserűen az, amikor 1902-ben megszűnt Abaújszántó városnak lenni.

A városi cím elvesztése ellenére a település továbbra is megőrizte a több évszázada kialakult térségi szerepkörét a mai napig, mivel a környezetében lévő tíz település természetes és történelmileg kialakult központja maradt.

Mindezzel szeretnénk elérni azt, hogy a térségben élő emberek ne csak polgároknak nevezzék egymást, hanem annak is érezhessék magukat, az abaújszántóiak, pedig ismét „városi embereknek”.

IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK

ALAPPILLÉREK:

BEMUTATHATÓSÁG
KITERJESZTHETŐSÉG (ADAPTÁLHATÓSÁG)
FENNTARTHATÓSÁG

FOGLALKOZTATÁS, MUNKAHELYTEREMTÉS
ÉLELMISZERTERMELÉS ÉS –BIZTONSÁG
ENERGIAELLÁTÁS ÉS –BIZTONSÁG

IV.

ABAÚJSZÁNTÓ KOMPLEX FEJLESZTÉSE

**Szántóföldi és üvegházi (zárt belterű) zöldségtermesztés és palántanevelés
(paprika, paradicsom) szőlővenyige fűtőanyagra alapozott biomassa kazánnal.**

A projekt időtartama: 2012. december - 2014. február

A PROJEKT TARTALMA, JELLEMZŐI, SAJÁTOSSÁGA:

A projekt a közfoglalkoztatás és foglalkoztatás növelése és tervszerű biztosítása érdekében két területet kapcsol össze; a szántóföldi- és intenzív zöldségtermesztés szakterületeit és tevékenységeit.

A zárt belterű növényházak egyik részében kerül termesztésre a szabadföldre kiültetendő paprika és paradicsom palánta, a másik részében pedig primőr paprikát és paradicsomot állítunk elő. Ezek a zöldségek technológiailag nagy biztonsággal termesztethetők, ugyanakkor Abaújszántó és vonzáskörzetében az élelmiszerellátást és élelmiszerbiztonságot növelve, felhasználhatók.

A zárt belterű növényház mind a palántaneveléshez, mind pedig a korai paradicsom és paprika termesztéshez mesterséges hőt igényel alacsony külső hőmérsékleteknél. A szükséges hőmennyiséget Abaújszántó térségében (szőlőtermesztő vidék) nagy mennyiségben rendelkezésre álló szőlővenyigéből, biomassa kazánban állítjuk elő.

Ezzel egyfelől biztosítjuk az évente képződő szőlővenyige hasznosítást, mely jelentős munkaerőt köt le (metszés, nyesedék előállítás, nyesedék gyűjtés, tározás, fűtőműbe történő előkészítés), ugyanakkor hagyományos, fosszilis energia nélkül teremtyük meg a biztonságos zöldségtermesztés feltételeit.

PROJEKTELEMEK ÉS AZOK LOGIKAI KAPCSOLATA

A projekt megvalósítása 2013. évben 1-1 hektár terület nagyságú szabadföldi paprika és paradicsom termesztéssel kezdődik. Még ebben az évben megépítésre kerül 1 hektár zárt belterű, modern technológiájú növényház, mely négy szekcióra osztva (egyenként 0,25 hektár alapterületen) biztosítja a paprika és paradicsom palánta nevelést, valamint primőr zöldségeket. A növényházban egységnyi területen termelt palánták tízszeres nagyságú szabadföldi terület termesztésének palántaigényét biztosítják. Így tehát a következő évben (2014), a 2013. évihez képest már 2,5-2,5 ha nagyságú területen válik termeszthetővé a paprika és a paradicsom.

PIACI HASZNOSÍTÁS ÉS FENNTARTHATÓSÁG

A megtermelt termékek Abaújszántó és a kapcsolódó települések térségében biztonságosan hasznosíthatók. Ennek háttérét az Abaújszántón működő 550 adag/nap kapacitású közüzemi konyha jelenti, melynek kapacitása mintegy 30 %-kal biztonsággal növelhető. Abaújszántó közvetlen vonzáskörnyezetét (15 km-es távolságban) 8-10 település együttes és összességében mintegy 10 ezer fő lakos jelenti, de a közvetlen felhasználó piacból a Szlovákiai határszomszédos együttműködést sem szabad kihagyni. Ez utóbbit támasztja alá, hogy Abaújszántónak Kenyheccel, hosszú távra megalapozott tartós együttműködése és kapcsolatai vannak.

A projekt fenntarthatóságának alapja az, hogy a projekt felépítésében és működtetésében a magas szellemi tartalom kifejeződik a projektmegvalósítás 2 éves időszakában. A működő projekt, az elkészített dokumentumok, a projekt kiterjesztését, adaptálhatóságát biztosítják. Ezekhez nélkülözhetetlenül hozzátartozik a képzés és az oktatás.

A fenntarthatóság alapja az, hogy a további években a Keleti Háromhatár-Szeglet Kutató-Fejlesztő Központ professzori csoport tevékenységét kivonhatjuk a projektből, s az így is magas hatékonyságú, biztonságos profitot termelő terméket állít elő és hasznosít.

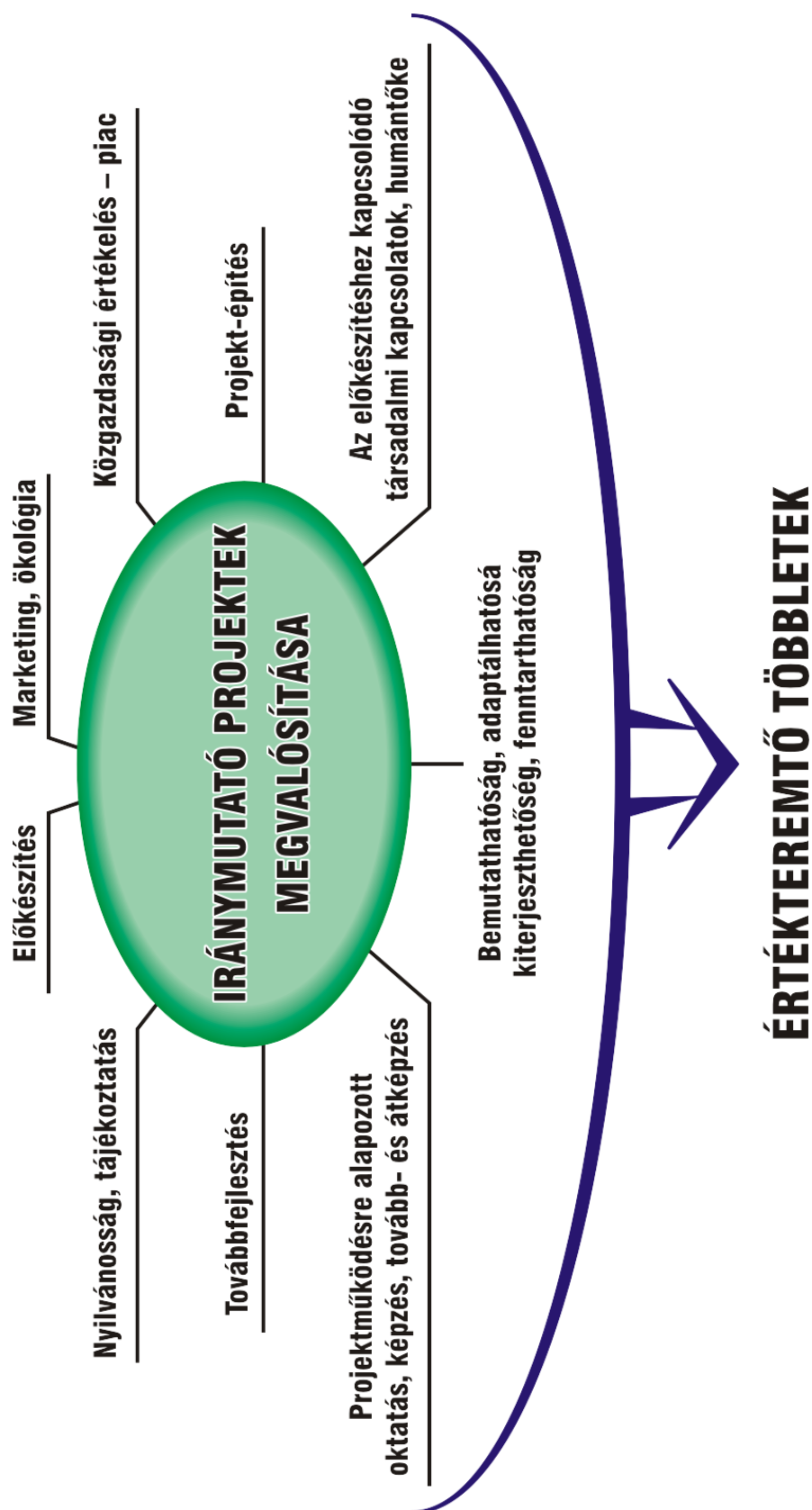
A PROJEKT TOVÁBBFEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

A projektet a 2012-2014. években úgy kell megvalósítani és működtetni, hogy mindezek együttesen biztosítsák a projekt alapvető értékmérőinek; a bemutatathatóságnak, a kiterjeszthetőségnek és adaptálhatóságnak, valamint a fenntarthatóságnak a teljesülését.

A projekt-értékmérők érvényesüléséhez természetes módon hozzátartozik a projekt dokumentációk és know-how-ok közérthető megformálása, bemutatók és szakértői tanácskozások szervezése, a projektek különböző, egymáshoz kapcsolódó szintjeiből leképzett oktatási szakanyagok összeállítása és az ehhez kapcsolódó képzés lefolytatása.

BODROGHALOM

ELŐZMÉNYEK

Bodroghalom iránymutató projektek megvalósításával történő komplex fejlesztésében a város önkormányzata és személyesen Varga János Lajos polgármester elkötelezett és minden lehetséges támogatást megadnak.

A komplex fejlesztés során, az iránymutató projektek megvalósításában Bodroghalom község partneri-együttműködői szerepet vállal. Ennek érvényesítésére, fogantatására az iránymutató projekteket fejlesztők (megvalósítók, működtetők, továbbfejlesztők) részére a szükséges épületeket és infrastruktúrát, és a projekt-kísérletekhez szükséges termőhelyi földterületeket biztosítják.

BODROGHALOM BEMUTATÁSA ⁵

Bodroghalom Magyarország Észak-keleti részén, Bodrogtörzs közepén, a szél és a víz formázta halomszerű területen fekvő község. Sárospatak 18, Sátoraljaújhely 15 km távolságra található.

Eredeti neve Luka volt. Nevét az egyik legrégebbi nemzetségnévtől - Luka - nyerhette (egyébként a Luka szó a Lukács szó rövidebb alakja) Ebből, az 1190-1350 között virágzó nemzetségből származott a községet birtokló Lukay család is.

A falut 1927-ig egykori birtokosai után Lukának hívták, akkor azonban, a Bodrogtörzs homokbuckáira való utalással felvette a Bodroghalom nevet.

A település első írásos említése 1358-ból való. A régészeti ásatások azonban sokkal régebbi korokról árulkodnak. Az 1970-es években kelta korabeli temetőt tártak fel a községben, míg a millennium évében 28 honfoglalás kori sírra bukkantak. A leleteket a Nemzeti Múzeumban az Év szerzeményei kiállításon mutatták be 2001-ben.

A község birtoktörténete meglehetősen egyszerű, mert a vizektől elzárt főleg pákászattal és állattenyésztéssel foglalkozó falu nem tartozott a legjövedelmezőbb birtokok közé.

Lakosainak száma ma 1520 fő, folyamatosan csökkenő, előregedő tendenciát mutat.

Az elmúlt 20 év alatt az infrastruktúra sokat fejlődött. Kiépült a vezetékes gáz, a telefonhálózat, valamint korábban az ivóvízrendszer.

Polgármesteri Hivatala, óvodája, iskolája, egészségügyi központja, gyógyszertára, református és katolikus temploma, tájháza van. A falu közepén jól megközelíthető a posta, és jól fejlett internet-hálózat is található. Az iskola rendelkezik Telehálazzal, ahol a fiatalok kedvükre használhatják a számítógépeket. A lakosság focicsapatára büszke, a Bodroghalom SE jelenleg a megyei II. osztályban játszik.

A helyiek a településük szebbé tételében aktívan közreműködnek. Több civil szervezet alakult az utóbbi években, akik az önkormányzat munkáját hatékonyan segítik.

⁵ Forrás: Bodroghalom település honlapja

A polgárőrség tevékenységének köszönhetően jelentősen csökkent a bűnesetek száma, a Bodroghalomért Közalapítvány pedig a település kultúráját, hagyományait, oktatását, faluszépítő tevékenységét támogatja, célja a falu sportéletének, működő csoportjainak segítése.

A falu lakosai tenni akarásukkal megnyerték a községből elszármazó embereket is, akik évente nemcsak hazalátogatnak, de közreműködésükkel magas színvonalú rendezvényeket tartunk.

IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK

ALAPPILLÉREK:

BEMUTATHATÓSÁG
KITERJESZTHETŐSÉG (ADAPTÁLHATÓSÁG)
FENNTARTHATÓSÁG

FOGLALKOZTATÁS, MUNKAHELYTEREMTÉS
ÉLELMISZERTERMELÉS ÉS –BIZTONSÁG
ENERGIAELLÁTÁS ÉS –BIZTONSÁG

V.

BODROGHALOM KOMPLEX FEJLESZTÉSE

Biomassza termesztésre alapozott hőhasznosítás és hőfelhasználás különös tekintettel a közintézmények és háztartások hőellátására

Zárt terű növényházakban megvalósított zöldség termesztés kapcsolva a szabadtéri termőhelyi termesztéssel és mind ezek logisztikai rendszerének kialakításával

A projekt időtartama: 2012. december - 2014. február

A PROJEKT TARTALMA, JELLEMZŐI, SAJÁTOSSÁGA:

A biomassza termesztésre alapozott hőellőállítás és hő hasznosítás korunk egyik meghatározó kérdésére szóló válaszadását jelenti. Az energia árak (fosszilis energiák) a lineárisnál nagyobb mértékben emelkednek ugyan akkor az államháztartás és ebben az önkormányzatok finanszírozási lehetőségei legjobb esetben is szinten tarthatók. Jól érzékelhető az ha új struktúrával nem alakítunk ki egy olyan rendszert melyben az energia árak a helyi munkalehetőségek növelésével kézben tarthatók, akkor a jelenlegi rendszer energia ellátása és energia felhasználása egyre kevésbé valósítható meg finanszírozási hiányok keletkeznek.

E gondolta körben jelent új megoldást, hogy helyi biomassza alapanyagra építünk hőenergia előállítási technológiát mely mind a közintézmények és a háztartások számára

finanszírozható költségszintű biztonságos energia ellátást jelent és ez a megoldás munkahelyeket bővít, és foglalkoztatási lehetőséget teremt.

A zárt belterű növényházak a zöldségtermesztés kiváló területei különös tekintettel arra, hogy a zöldség termesztést a növényházi palánta neveléssel valamint a szabad földi termőhelyi gazdálkodással kapcsoljuk egy rendszerbe. A rendszer a gazdaságossá és hatékonyság elemeit erősíti és nagy kézi erő foglalkoztatási igénye révén a mikro társadalmi kohézió erősítésére is kedvezően hat.

PROJEKTELEMEK ÉS AZOK LOGIKAI KAPCSOLATA

A fejlesztési programban két projekt elem szerves kapcsolatát kívánjuk megteremteni azzal a szándékkal, hogy ez a kapcsolat többlethatásokat eredményez a térszervezettel élők számára és a projekt gazdaságosságár és hatékonyságára is. A biomasszára alapozott hőenergia ellátás úgy kell megtervezni, hogy legyen elegendő hőkapacitás a közintézmények hőenergia ellátására és ezzel egyidejűleg megfelelően legyen tervezhető a zárt belterű növényházak hőenergia igény is. A biomasszából nyert hőenergia hasznosítás települési térszervezetben történik és figyelembe veszi az időjárási változásokból adódó hőenergia igényeket és hasznosítási lehetőségeket. A fűtési szezonon kívüli időszakban a rendelkezésre álló hőenergia igényt hűtésre használjuk különös tekintettel a zárt belterű növény házakban a primőr áruk tartósítására. Az összekapcsolódó projekt elemek üzemei méreteivel teljesítményei összehangolásával alakíthatjuk ki azt a hatékony rendszert melyben a veszteségek minimalizálódnak és a felszánálás hatékonysága racionalitása a legkedvezőbb lesz.

A zárt belterű növényházak zöldség termesztési programjában három elem szerves kapcsolatát valósítjuk meg. Így a növényházakban történő zöldségtermesztés, palánta nevelés és a szabad földi termőhelyen végzett zöldségtermesztés elemek kapcsolódnak egymáshoz. A rendszer egyaránt biztosítja a primőr szolgáltatásokat és a nem primőr szolgáltatásokat is. A palánta nevelés jelentőségét az adja, hogy a projekt térszervezetei kiterjeszthetősége és a adaptálása a környező és kapcsolódó települések számára is kézenfekvővé válik.

PIACI HASZNOSÍTÁS ÉS FENNTARTHATÓSÁG

Az előállított termékek piaci hasznosíthatóságát elsősorban a belső piac jelenti. Mind a hőenergia ellátás területén mind a zöldségtermesztés területén ez megfelelően és jól körvonalazható és meglehetősen nagy biztonsággal számszerűsíthető. A jelenlegi helyzet számszerűsítése mellett látható az is, hogy a település és a közvetlen kapcsolódó település térkörnyezetének belső piacai egyszerű eszközökkel markánsan tovább bővíthetők. Erre a lehetséges bővítésre biztonságosan alapozhatunk. Mindezek együttesen a piaci hatékonyságot, fenntarthatóságot és adaptálhatóságot szolgálják.

A zöldségtermesztésnél is rendkívül fontos, a belső piacok ellátása és azok bővítése. Ezzel együtt azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni a termelés hatékonyságával együtt járó termék többletek keletkezését és ezek külső piacra való elhelyezését.

A bioenergia hasznosítás és zöldség termesztés projektjeinek olyan logisztikai rendszerét kell megvalósítani, melyben közös elemeket működtetünk és a közös elemekre épülve alakítjuk ki a bioenergia hasznosítás és a zöldségtermesztés egyedi sajátosságait. A működő projektekhez és az elkészített dokumentumokhoz kötődik a projektek kiterjesztése, fenntarthatósága és adaptálhatósága. Ezek képezik az alapját a projektekhez nélkülözhetetlen képzésnek és oktatásnak.

A PROJEKT TOVÁBBFEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

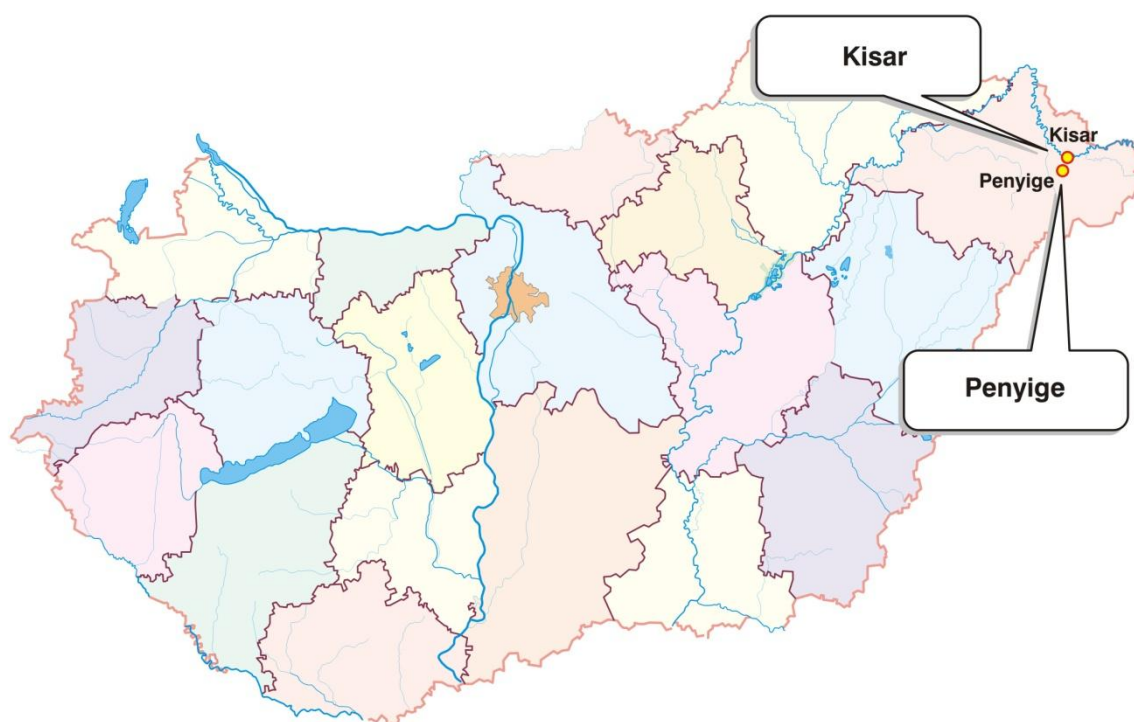
A projektet a 2012-2014. években úgy kell megvalósítani és működtetni, hogy mindezek együttesen biztosítsák a projekt alapvető értékmérőinek; a bemutathatóságnak, a kiterjeszthetőségnek és adaptálhatóságnak, valamint a fenntarthatóságnak a teljesülését.

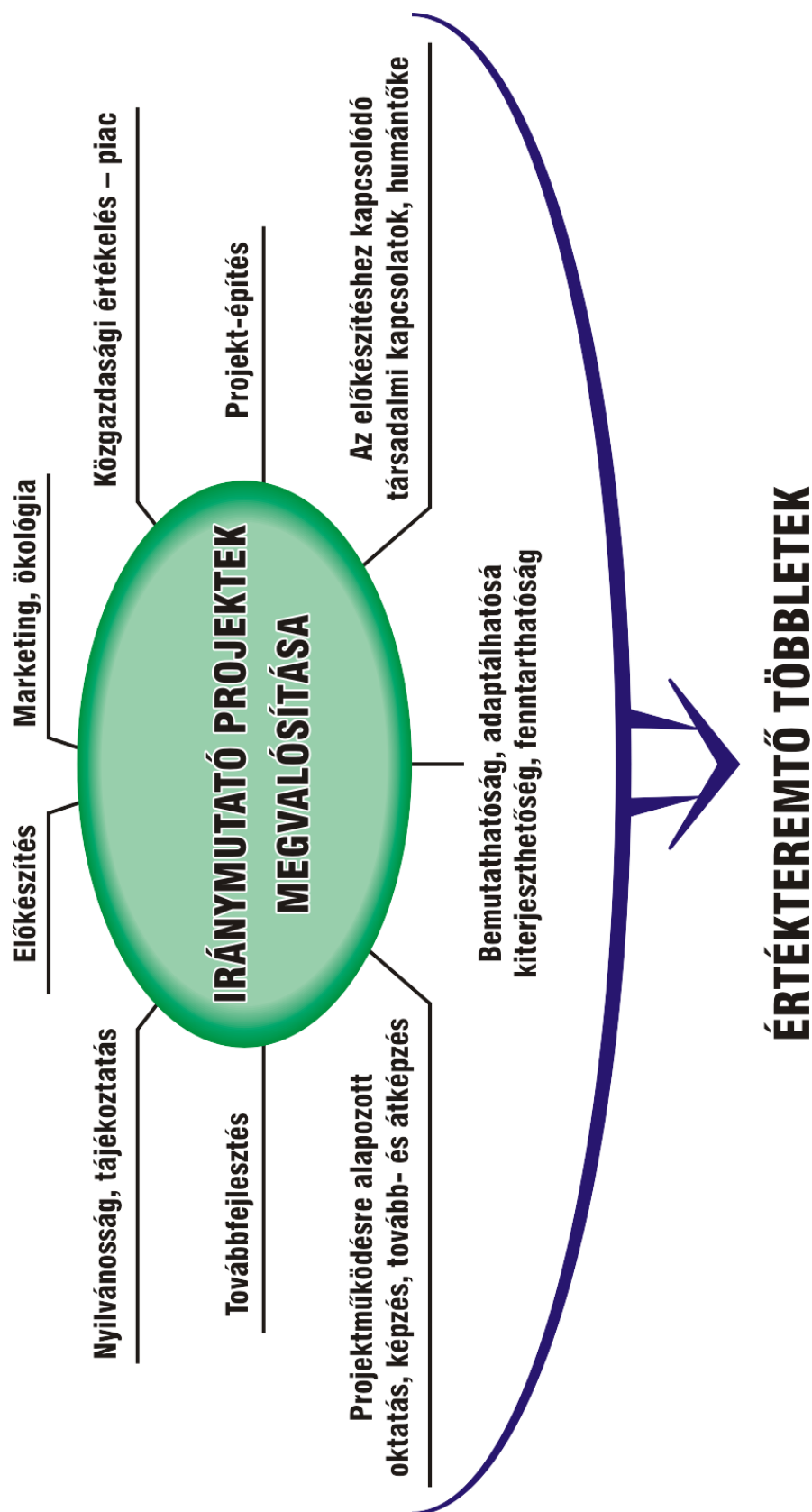
A projekt-értékmérők érvényesüléséhez természetes módon hozzátartozik a projekt dokumentációk és know-how-ok közérthető megformálása, bemutatók és szakértői tanácskozások szervezése, a projektek különböző, egymáshoz kapcsolódó szintjeiből leképzett oktatási szakanyagok összeállítása és az ehhez kapcsolódó képzés lefolytatása.

A bioenergia hő hasznosítási projekt részét képezi a háztartások bioenergia alapanyag ellátás biztosítása is. Célrányos kutatásokkal a háztartásokhoz legjobban illeszkedő biomassa anyagszerkezetet és tüzelési formát kell meghatározni ahhoz, hogy a települések térkörnyezetében lévő és megtermelt biomassa a lehető legszerveesebben biztosítja a

háztartások hőellátását. Mindez alapját képezi a munkahelyek tervszerű bővítésének és tervszerű fenntartásának.

KISAR – PENYIGE

ELŐZMÉNYEK

Kisar - Penyige iránymutató projektek megvalósításával történő komplex fejlesztésében a város önkormányzatai és személyesen a polgármesterek dr. Jámbrikné Pintér Andrea és Juhász Gyula elkötelezett és minden lehetséges támogatást megadnak.

A komplex fejlesztés során, az iránymutató projektek megvalósításában Kisar – Penyige községek partneri-együttműködői szerepet vállal. Ennek érvényesítésére, fogatosítására az iránymutató projekteket fejlesztők (megvalósítók, működtetők, továbbfejlesztők) részére a szükséges épületeket és infrastruktúrát, és a projekt-kísérletekhez szükséges termőhelyi földterületeket biztosítják.

KISAR- PENYIGE BEMUTATÁSA ⁶

Penyige

Településünk neve többféle változatban fordult elő a századok során: 1181-ben Penige (Penyghe); 1332-ben Penge; 1435-ben Penyige. A község 1181-ben tűnik fel a cégényi monostor birtokainak határjárása során.

Az bizonyos, hogy Penyige a XII. század előtt már kialakult falu.

Feltételezhető, hogy Penyige már sokkal korábban is létezett, lehet, hogy nem Penyigének hívták, lehet, hogy nem magyarok lakták, mert honfoglaló őseink már találtak itt avarokat, szlávokat, finn-ugor, besenyő és török törzseket is, illetve azok leszármazottait, akik beolvadtak a honfoglaló törzsekbe. A XIII. században Balog-Semjének voltak Penyige első birtokosai.

A XVIII.században lesznek földesuraivá a Leővey, a Kállay, a Jármay, az Orosz és a Törös családok. A XIX. század elején még az Isaák és a Patay családok, és a század második felében a Vályi és a Csiky családok.

Az I. világháború kitörése, a nagy világégés Penyigéről is sok ártatlan embert, fiatalt, középkorút, ténylegest és tartalékost elszólított a haza védelmére. Arról, hogy 1914 és 1918 között hányan vonultak be Penyigéről, pontos adatok nem állnak rendelkezésre. Emléket, emléktáblát csak az elesetteknek állítottak.

A II. világháborút követően majd 50 évnek kellett eltelnie, amíg a háború áldozatai egy emléküket őrző, illendő emlékművet kaphattak. Az emlékmű ünnepélyes felavatása 1991. október 23-án történt. Készítője a mátészalkai Ráti József. A műköből készült kettős tábla lépcsőzetes beton talapzaton áll a templom melletti dísztéren. Az egyik tábla csak díszítésül szolgál gótikus ablakformával a közepén és a mellette lévő magyar címerrel. A másik, a főoszlop tartalmazza a neveket két márványtáblán.

A lakosság nagy tiszteletben tartja az emlékművet, mert az a hősokeket, az ő elveszett szeretteik emlékét jelképezi.

⁶ Forrás: Kisar és Penyige települések honlapja

Kisar

Kisar község az Észak-Alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Fehérgyarmati kistérségben Szatmári-síkságon, megye keleti részén, a Felső-Tisza bal partján fekvő település.

1374-ben még csak egyetlen Ar nevű település volt ismert, s ebből alakulhatott ki, s vált ketté a település Nagyar-ra és Kisar-ra, mivel a falu 1393-ban már Kysar néven szerepelt az oklevelekben. Viszont az is feltételezhető, hogy az eredeti (honfoglalás-kori) név volt a Kysar. Kysar isten, az ősi (sumér) mitológiában az eget megszemélyesítő, An főisten anyja volt, Ansar felesége és testvére. Ansar és Kisar voltak a „teremtő” istenek.

A 1387-ig a Matucsinayak birtoka volt, de ekkor hűtlenségbe estek, s birtokaikat a Rosályi Kúnok és a Szántai Petőfiék kapták.

1391-ben a Szántai Petőfiék részét a Báthoryak, s a későbbi időkben is nagyrészt Báthory család tagjainak birtoka volt, utánuk a Bethlenek, majd a Rákócziak örökölték.

A szatmári béke után gróf Károlyi Sándor kapta meg, s az 1900-as évek közepéig végig a Károlyi családé maradt.

A fenti birtokosok mellett a Drágffyak is szereztek benne részt.

A török időkben a falu sokat szenvedett. 1565-ben a faluban és környékén csata folyt.

1097 lakosú község a Tisza-hát és a Szamos-hát közti Tisza-hídnál található. Az 1970-es nagy Tisza-Szamos közti árvíz után a község teljesen újjáépült. A horgászok Európa legtisztább vizében foghatják a különleges felső-tiszai halakat. A természetvédők ritkaságszámba menő növény- és madárvilággal találkozhatnak itt. A községtől mindössze 3 km-re Uszturo, mintegy 30 hektáros kirándulóhely, melynek gyönyörű környezetében strandolásra, vízi sportolásra, igazi kikapcsolódásra van lehetőség. A vadászok jó minőségű vadászterületeken hódolhatnak szenvedélyüknek.

A Tisza ligetes árterületén szépen kiépített üdülőkörzet létesült a strand körül.

A Tisza –Túr – Szamos által körbezárt község, teljes egészében a Tájvédelmi Körzet része. Kisaron, a Tisza árterében található az Európa híré dzsungel-gyümölcsös (ősdíófák, szilva fák, védett ősalmafajták). A község lakóinak életét a Tisza folyó közelsége határozza meg.

A település a nyári időszakban kedvelt üdülőhely, ahol a pihenni vágyó személyek, az érintetlen természet nyújtotta lehetőségeknek (fürdőzés, természetjárás, vízitúra, horgászat, stb.) hódolhatnak. Községünk a szatmári tájegységhez tartozik, mely bővelkedik egyedülálló építészeti, kulturális emlékekben. Bár községünk nem rendelkezik kiemelkedő muzeális jelentőségű nevezetességgel, de természeti adottságai révén kiváló pihenő övezet. A szatmári táj jellegzetessége ötvöződik a természeti környezet érintetlenségével. A környezet szennyezés még nem érintette közvetlen környezetünket. A Szatmári táj érintetlensége, szépsége mellett kiemelkedő jelentőségű a településen élő emberek vendégszeretete, akik szálláshelyekkel várják a községbe érkező turistákat. A Felső-Tisza tiszta vize, kiváló szórakozási, pihenési lehetőséget biztosít a településünkre érkezők számára. Erre a természetes és kulturális kincsre épül településünk lakóinak élete.

IRÁNYMUTATÓ PROJEKTEK

ALAPPILLÉREK:

BEMUTATHATÓSÁG
KITERJESZTHETŐSÉG (ADAPTÁLHATÓSÁG)
FENNTARTHATÓSÁG

FOGLALKOZTATÁS, MUNKAHELYTEREMTÉS
ÉLELMISZERTERMELÉS ÉS –BIZTONSÁG
ENERGIAELLÁTÁS ÉS –BIZTONSÁG

VI.

KISAR-PENYIGE KOMPLEX FEJLESZTÉSE

A kistérségi vízgazdálkodás hardver és szoftver alapjainak megteremtése különös tekintettel a talajvízszint -, a talajnedvesség tartalom -, és a talajhőmérséklet változás folyamatos nyomon követésére, értékelésére és minősítésére

Stratégiai növénytermesztés és ipari hasznosítás alapjainak megteremtése üzemi és laboratóriumi kísérletek rendszerében

A projekt időtartama: 2012. december - 2014. február

A PROJEKT TARTALMA, JELLEMZŐI, SAJÁTOSSÁGA:

Vásárosnamény és Kisar-Penyige térsége a Tiszai vízgazdálkodás szempontjával különösen érzékeny földrajzi térségi pont. A szélsőséges vízhelyzetek Magyarország számára szóló elsődleges előrejelző helyének tekinthető mindezek különös okát és indokát adják annak, hogy egy olyan helyi jelzőrendszer épüljön ki mely a termőtalaj nedvességtartalmát a természetes csapadék viszonyokat és a talajvízszint változását egy rendszerben méri. A folyamatos jelzési értékek változása a térkörnyezetben termesztett szántóföldi és zöldség termesztési valamint gyümölcstermesztési képességeket és eljárásokat – új megoldásként – jól szolgálja ugyanakkor lehetőséget teremt, hogy a termesztési képességek növelése összhangban legyen kezelhető a védelmi képességek növelésével. Ez utóbbinál különösen fontos a talajvíz mozgások folyamatos figyelése. Ezeknek az értékeknek az alapján már előzetesen érzékelni lehet egy szélsőségesen magas

vagy pedig egy szélsőségesen alacsony tiszai vízállás bekövetkezését és így a térséget fenyegető árvíz vagy aszály kialakulását.

A hatékony növénytermesztés alapja, hogy a talaj és a környezeti viszonyokhoz illesztett vízellátást biztosítsuk. Azoknak a stratégia növények termesztése is ezen az alapon történhet meg melyeket ipari alapanyagaként vagy pedig ipari termékek hatékony komponenseként kívánjuk használni. Üzemi termőhelyi körülmények között az előállított növényi anyagok mennyiségi és minőségi jellemzőit határozzuk meg. Ez képezi alapját az ipari hasznosítás lehetséges irányai és módozatai valamint variációs lehetőségei meghatározásának. A kiválasztott térkörnyezetben természetszerűen megtermeszthető növények ipari termékekben történő alkalmazás és hasznosítása növeli a környezeti harmóniát a mikro térség produkcióját és foglalkoztatottságát és mind az Európai unió és a világon új fejlesztési irányt jelent.

PROJEKTEMEK ÉS AZOK LOGIKAI KAPCSOLATA

A vízgazdálkodás rendszerszerűségét és hatékonyságát megalapozó szenzorokra épített hardverek és ehhez kapcsolódó szoftverek együttese új kepeségeket jelent a kistérség térkörnyezetében. Ezek a képességek a fejlesztéshez illeszkedő védelmi megoldásokban öltönek testet. Tényszerűen ez azt jelent, hogy a kialakított hardver és szoftver rendszer valamint az ezt megtestesítői monitoring egy rendszerben szolgáltatja a védelem biztonságát jelentő paramétereket és a stratégiai növények hatékony termesztéséhez szükséges jellemzőket. A két fejlesztési irány és az ahhoz kapcsolódó projekt (projektek) szerveresen kapcsolódnak egymáshoz és további jelentős fejlesztések nélkülözhetetlen alapját biztosítják. Így például különös súllyal vetődik fel a szennyvíz öntöző vízként történő hasznosítása illetve a vízgazdálkodási paraméterkor és a folytonosan mért jellemzőkre alapozott termesztési technológiák kialakítása.

PIACI HASZNOSÍTÁS ÉS FENNTARTHATÓSÁG

A meghatározott fejlesztési irányok a szükségletekhez, biztonsághoz az egyéb életminőséghez és az életminőség javításához kötődő újdonságokat tartalmaznak. Mindezek okán szolgálják a térkörnyezet biztonságát, fejlődését és a szükséges szolgáltatások illetve termékek révén a munkahelyek bővítését illetve a biztonságos

megtartását. A fejlesztés országos és nemzetközi pirítással is rendelkezik. A biztonság területén különös tekintettel arra, hogy az árvíznek, aszálynak (és belvíznek) a jelenleginél korábban és biztonságosabban történő előrejelzését adja meg a rendszer. Abból a szempontból is országos és nemzetközi jelentőségű a fejlesztés, hogy a növények ipari alkalmazhatóságára irányulnak az üzemi méretű vizsgálatok és mindezek egy új környezeti harmónia alapját jelentik. Ezért az Európai unió fejlesztési stratégiájának szempontjából is kiemeltnek tekinthető.

Az újdonságok közé sorolható fejlesztési irányok és az azokhoz kapcsolható projektek miután országos és Európai uniós prioritáshoz kapcsolódnak, támogatások is ezeken a szinteken valószínűsíthető. Mindezek magas színvonalú biztonságos pénzügyi támogatást finanszírozás gazdasági alkalmazásban pedig kedvező profitot jelentenek.

A projekt fenntarthatóságának alapja az, hogy a projekt felépítésében és működtetésében a magas szellemi tartalom kifejeződik a projektmegvalósítás 2 éves időszakában. A működő projekt, az elkészített dokumentumok, a projekt kiterjesztését, adaptálhatóságát biztosítják. Ezekhez nélkülözhetetlenül hozzátartozik a képzés és az oktatás.

A PROJEKT TOVÁBBFEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

A projektet a 2012-2014. években úgy kell megvalósítani és működtetni, hogy mindezek együttesen biztosítsák a projekt alapvető értékmérőinek; a bemutathatóságnak, a kiterjeszthetőségnek és adaptálhatóságnak, valamint a fenntarthatóságnak a teljesülését.

A projekt-értékmérők érvényesüléséhez természetes módon hozzátartozik a projekt dokumentációk és know-how-ok közérthető megformálása, bemutatók és szakértői tanácskozások szervezése, a projektek különböző, egymáshoz kapcsolódó szintjeiből leképzett oktatási szakanyagok összeállítása és az ehhez kapcsolódó képzés lefolytatása.

A projekt fejlesztési programja egy új elemekkel bővített monitoring rendszert eredményez. Reális megközelítés az, hogy ez a monitoring rendszer nem csak a Magyarországi Tisza szakasz érzékeny pontjaira adaptálható, de kiterjesztethető a Tisza tér további négy országainak megfelelő környezeteire a szükséges adaptációk meghatározás és elvégzése után.

A másik fejlesztési irány tovább fejlesztéseként természetesen kínálkozik a termőhelyi talaj és vízgazdálkodási paraméterek meghatározása a növénytermesztési jellemzők mennyiségi és minőségi értékeire vonatkoztatva. Ez az eddigiekhez képest újdonságot és többletet jelent. Nagyon nagy fontossággal bír, hiszen az ipari alkalmazás egyik feltétele a növényi termékjellemzők pontos leírása és az állandó (kvázi állandó) paraméterek biztosítása.